

Ἀριθ. 721 — Δελτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΔ'.

ἘΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΗ'.

Συνδρομὴ ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρροῦνται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκαστ. ἐτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. — Πρακτικὸν Διευθ. Ὁδ. Παρθενιαγωγείου 12.

22 Ὀκτωβρίου 1889.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ Θ'.
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΟΙΚΙΑΝ ΤΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

Ἡ δὲ Φωσκόλου — ὡς ἐπωνομάσθη ἀρτίως μία τῶν κεντρικῶν τῆς πόλεως ὁδῶν, — δύναται νὰ ἐπιδείξῃ πολλὰς μεγαλοπρεπεῖς καὶ ὑφορόφους οἰκοδομὰς· ἀλλ' ἐκείνη, ἥτις μόνη ἐξ ὅλων τῶν περιβάλλει δι' ἀπαρμιλλοῦ αἴγλης, εἶνε ἡ μικρὰ οἰκία, ἐν ἣ ἐγεννήθη ὁ μέγας ποιητής. Χαμηλὴ, μονόροφος, μὲ δύο μόνον παράθυρα, σμικρυνομένη περισσότερον μεταξὺ τῶν ὑψηλῶν αὐτῆς γειτόνων, κρύπτει ὑπὸ χονδροειδῆ ἐπιχρίσματα τὴν ἀκομψὸν καὶ πεπαλαιωμένην αὐτῆς ὄψιν. Εἶνε ὁ κλῆρος τῆς μεγαλοφυΐας ταπεινὴ ἢ κοιτὶς ἀλλὰ περιλάμπρος ὁ τάφος. Ἡ χλιδὴ τῶν μεγάρων ἀναπτύσσει ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἐντὸς ἐκνευρισμένων σωμάτων ψυχὰς ἀκιδεῖς ἐν ᾧ τούναντίον τῶν καλυβῶν ἢ σκληραγωγία ἀποκρυσταλλοῖ εἰς ἀδάμκοντας τοὺς χαρακτήρας, καὶ μετὰ τῶν σωμάτων ἰσχυροποιεῖ τὰς διανοίας. Καὶ εἶνε σχεδὸν καλύβη ὁ οἰκίσκος ἐν ᾧ ἐγεννήθη καὶ διήλθε τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν ὁ Οὐγὸς Φωσκόλος· ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ καὶ μόνου τοῦ γεγονότος ἀπέκτησεν ἀθάνατον δόξαν, ἐγένετο δ' εἰς τῶν τιμαλφεστάτων κόσμων τῆς Ζακύνθου καὶ ἐν τῶν σεμνοτέρων μνημείων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Ἐν ᾧ ἐβάδιζον πρὸς τὸν οἰκίσκον, σπεύδων εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ κ. Δε-Βιάζη δοθεῖσάν μοι συνέντευξιν, ἐνεθυμούμην τὴν περιεργὸν καὶ παραδειγματικὴν αὐτοῦ ἱστορίαν. Εἶχε κατακτήσει ἐλευθέρως καὶ ἐτοιμώρροπος, ὥστε ἀπὸ ἐτῶν δὲν κατωκείτο πλέον. Τὸ ὑπόγειον ἦτο οἰνοπωλεῖον ἀπὸ τῆς μικρᾶς αὐλῆς, ἥτις εἶδε τὰ παιδικὰ σκιρτήματα τοῦ ποιητοῦ, ἀντήχουν μεθύσαν ρινοφωνίαι. Ὁ ἰδιοκτήτης ἐν τῇ ἐμπορικῇ αὐτοῦ ψυχρότητι, ἀπεφασίσει ἐπὶ τέλους νὰ τον κατεδάψῃ καὶ ἐπὶ τῶν ἐρείπιων ἀνεγειρήσῃ οἰκίαν ὑψηλὴν καὶ στερεάν. Ἡ εἰδησις ἠκούσθη κατ' ἀρχὰς μετ' ἀπαθείας· μόνον οἱ φιλόμουσοι περιωρίσθησαν νάντιγραψωσιν διὰ μολυβδίδος εἰς τὰ σημειωματάρια τῶν τὴν διερωγίαν πρόσφιν τοῦ οἰκίσκου, ὅπως κατὰ τὴν ἐκφρασιν ἐνός ἐξ αὐτῶν, προσπαθεῖ τις νὰ ὑποκλέψῃ διὰ μέσου τοῦ ἀμαυροῦ πέπλου τοῦ θανάτου τὰ χαρακτηριστικὰ προσφιλοῦς μορφῆς, ἣν μέλλει νὰ περικαλύψῃ διὰ παντός ὁ τάφος. Ἀλλὰ μὲ τὸν ἦχον τοῦ πρώτου σφυροκοπήματος, ἐξέσπασαν πανταχόθεν παράπονα, πεζαὶ καὶ ἔμμετροι διαμαρτυρίαι· τὴν δὲ ἦτο τῆς θυέλλης ταύτης ἡ ὄρη, ὥστε ἰσχυσε νὰ κάμψῃ εἰς αἰσθημα τὸ πεζότερον δημοτικὸν συμβούλιον τῆς ὑψηλῆς καὶ ἀγορασθῆ ἐπὶ τέλους ὁ οἰκίσκος ἀντὶ ἑπτὰ χιλιάδων δραχ-

μῶν. Ἐπτὰ χιλιάδες! πόσῳ θὰ ἐχαροποιεῖ καὶ θάναζωγοῦναι τὸ μικρὸν τοῦτο ποσὸν τὸν ἀτυχῆ Φωσκόλον, τὸν ὁποῖον, νέον ἀκόμη, ὠδήγησεν εἰς τὸν τάρον ἢ ἐν Λονδίῳ πτωχεῖα καὶ ἡ ἐγκαταλείψις! . . Οὕτω διετηρήθη εἰς εὐσεβὲς προσκύνημα ἐπισκευασθεῖσα καὶ ἐνδυναμωθείσα ἡ μητρικὴ στέγη, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει μετ' εὐλαβούς ἀγάπης εἰς τοὺς Τάφους ὁ μέγας Ζακύνθιος. Ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἡ μόνη οἰκία ἥτις ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ δημοσίου χάριν σκοποῦ ὑψηλοτέρου τοῦ συνήθους, ρυμοτομίας δηλαδὴ ἢ σιδηροδρόμου, — καὶ εὐχρηθῶμεν δέ, ἡ μοναδικότης τοσούτων ἀγαθῶν πράξεων καὶ τιμητικῶν μνημείων νὰ μὴ διατηρηθῇ ἐπὶ μακρόν.

Ἐν Ἑλλάδι... ἂ, πόσα παράπονα εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ ἔχη χωρὶς κίνδυνον νὰ λογισθῇ μεμψιμοῖρος! Ὁ ἰταλὸς μαρκήσιος Colocci εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς τὸν δῆμον Ζακύνθιον νὰ δωρήσῃ κατατομὴν μαρμαρίνην τοῦ Φωσκόλου (medaglione) ἐν ἀναρτηθῆ εἰς τὸ μεταξὺ τῶν δύο παραθύρων τῆς οἰκίας διαστήμα. Τὸ ἀνάγλυφον ἐφιλοτεχνήθη ἐν Φλωρεντίᾳ, προέπερσε δ' ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἐπισήμως ἡ μεταφορὰ καὶ τὰποκαλυπτήρια, ὅτε μεγάλη προσιωνίζετο ἡ συρροὴ ἰταλῶν καὶ ἐλλήνων λογίων. Καὶ ὅμως ὀλίγας, πολὺ ὀλίγας χιλιάδας δραχμῶν ἠρνήθη ἡ Κυβέρνησις, καὶ ἀνεβλήθη ἐπ' ἀορίστῳ καὶ ἐπὶ προφάσει μίᾳ τῶν σεμνοτέρων πνευματικῶν πανηγύρεων, ἥτις ὡς φίλημα ἀγάπης θὰ συνήνου μίαν ἡμέραν δύο ἔθνη ἀδελφά.

*

Διὰ στενῆς κλίμακος, τῆς ὁποίας ἔχουσιν ἀντικατασταθῆ τὰ σεσαθρωμένα μέρη τῶν βαθμίδων, εἰσέρχεται τις εἰς μίαν αἴθουσαν, κατέχουσιν τὸ ἡμισυ σχεδὸν τοῦ ὅλου ἐμβαδοῦ. Διὰ τῶν δύο εὐρέων αὐτῆς παραθύρων εἰσερχόμενον τὸ φῶς, ἀναδεικνύει τὴν παντελῆ γυμνότητα, τὴν ὁποίαν μόλις διακρίπτει μίᾳ τράπεζᾳ, δύο-τρεις ἔδρα καὶ αἰ ἐπὶ τῶν τοίχων ἐλαιογραφικαὶ εἰκόνες. Μία τούτων, ἡ ὁποία τίς οἶδε πῶς ἤθελε κνίσει τὴν ξενότροπον φαντασίαν τοῦ Edgar Poe, εἶνε πολὺ παλαιὰ, μαυρισμένη, ἀνευ κορωνίδος, καὶ πρέπει νὰ τὴν παρατηρήσῃ κανεὶς ἐπὶ πολὺ, διὰ νὰ ἴδῃ ἀπὸ τοῦ σκότους τῆς προκύπτοντα μικρὸν κατὰ μικρὸν τὰ χαρακτηριστικὰ ἀγαθοῦ τινος εὐπατρίδου Ζακύνθιου, ἐπὶ ἐνετοκρατίας, τοῦ Ἀγγέλου Κονόμου, ἐνός τῶν τριῶν ἀναδόχων τοῦ Φωσκόλου. Ἐπὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς εἶνε ἀνηρημένη ἡ εἰκὼν τοῦ Ἀντωνίου Μαρτελάου, τοῦ διαπρέψαντος ἐν Ζακύνθῳ ἐπὶ πολυμαθεῖα καὶ ρητορεία, μούση, φιλοπατρία καὶ τόλμη. Κατὰ τὰ τελευταῖα προσόντα ἀναδεικνύεται ἀδελφός τοῦ Φωσκόλου, οὐτινος ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων διδασκάλων καὶ τῶν ἐνθερμοτέρων φίλων καὶ θυμαστῶν. Εἶνε αὐτός, ὁ ὁποῖός ἐταν

ὁ ποιητὴς τῷ ἐπεμψεν ἐξ Ἰταλίας ἀντίτυπον τῶν Τάφων του, ἐνθουσιασθεὶς ἐκ τῆς ἀναγνωσεως τοῦ ἀρχαίου καλλιτεχνήματος, ἀπήντησε διὰ τοῦ διστίχου, τὸ ὁποῖον, παρὰ τὴν εἰρωνεῖαν μεθ' ἧς τὸ ἀναφέρει ἰταλὸς φωσκολιστῆς, ἐγκλείει βαθυτάτην ἀλήθειαν :

Τοῦ κακοῦ Φράγκο θέλουν νὰ σε κάμουνε·

Ποῦ εἶσ' Ἑλληνας τὰ μνήματα φανάζουνε!

Ἀπέναντι, καινουργῆς εἰκῶν ἐντὸς ἐπιχρύσου πλακίσου, — ἡ μόνη πολυτέλεια ἥτις ἀπαντᾷ καθ' ὅλην τὴν οἰκίαν, — παριστᾷ τὸν Φωσκόλον κατὰ τὴν δεκαεξαετῆ αὐτοῦ ἡλικίαν. Ἡ ἐμβριθεὶς καὶ ἡ μελαγχολία, ἥτις διαχέεται ἐπὶ τῆς προώρου ἀυστηρᾶς ἐκείνης μορφῆς, δεικνύουσιν αὐτὸν εἰκοσαετῆ. Ἡ οὐλη πυρρὰ κόμη ἢ πάντοτε ἀτημέλητος, κατέρχεται ἐπὶ τῶν ὠτων, συγχεομένη πρὸς τοὺς πρώτους ἰούλους τῶν παρειῶν. Ἡ ρίς, ἀνεπτυγμένη ἀλλὰ κανονικῇ, προσδίδει εἰς τὴν ὠραίαν κατατομὴν τὸν χαρακτήρα τῆς σταθερότητος, τῆς θελήσεως καὶ τῆς ἐπιμονῆς. Τὸ χεῖλος, παχὺ ἐρυθρὸν χεῖλος, μεθ' ὅλην τὴν ἐπίχριν αὐτοῦ πλαστικότητα, φαίνεται ἀγνοῦν τὸ μείδιμα καὶ τὸ φίλημα. Οἱ βαθεῖς κυανοὶ ὀφθαλμοί, θολοὶ ὡς δεδακρυσμένοι, ἀλλὰ κάτοπτρα μεγαλοφυΐας, ἀνοίγονται συγνοί, ὡς ἰδόντες δυστυχίαν πολλὰς ἐνωρίας. . . Δέκα καὶ ἐξαετής. Οἱ συνομῆλικές του, ἀμέριμοι καὶ εὐτυχεῖς, ἐπαίζον ἀκόμη παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐν ᾧ αὐτός. . . ἔγραφε στίχους, εἶχε χάσει τὸν πατέρα του, ἐπάλασε κατὰ τῆς πρώτης πτωχείας, ἐζήτη μελλον καὶ ἠτοιμάζετο νὰπέλθῃ ἐκ Ζακύνθου διὰ παντός. . . Ἐν τούτοις μετὰ τρία μόλις ἔτη τὸ δράμα τοῦ Ὀυέστου, παρὰ τὰς ἐλλείψεις, τὰς ὁποίας εὖρε κατόπιν ἡ κριτικὴ, κριστάνετο ἐν Βενετίᾳ πανηγυρικῶς καὶ ἀνεκαλεῖτο ἐπὶ σκηνῆς ὁ ποιητὴς μὲ τὰς ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίας : Viva il giovane Greco!

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ Φωσκόλου δὲν μοι ἦτο ἀγνωστός. Ὅτε ἤμην ἀκόμη μαθητῆς, ἔβλεπον ἐν τῷ Ἑμνασιαρχεῖῳ ἐντὸς τοῦ ὑπερμεγέθους αὐτῆς πλακίσου, τὴν πυρρότριχα καὶ ἐκφραστικὴν μορφήν ἀνδρὸς ἀκμῆς, παρατηροῦντός με πάντοτε διὰ τῶν κυανῶν τοῦ ὀφθαλμῶν. Μίαν ἡμέραν ἔσχον τὴν περιεργίαν νὰ ἐρωτήσω ἕνα τῶν καθηγητῶν ποῖος ἦτο ὁ εἰκονιζόμενος ἀνὴρ. «Ὁ Οὐγὸς Φωσκόλος,» μοι ἀπήντησε ζηρῶς — καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης νομιζῶ ὅτι ἐξισώθησαν αἱ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γνώσεις μας : καὶ ἐγὼ καὶ ὁ καθηγητῆς μου δὲν ἤξεύραμεν τίποτε περισσότερον τοῦ ὀνόματος τοῦ ποιητοῦ. Ἡ εἰκὼν ἐκείνη κριστάνε τῷ ὄντι τὸν Φωσκόλον ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του. Ἐν τούτοις τάνδηρὰ χαρακτηριστικὰ, ἐκτὸς ποῖας τινος ἐκτραχύνσεως,

δὲν παρήλλασον τῶν παιδικῶν. Ἡ ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ὄψις καὶ ἡ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, τὸ παιδίον καὶ ὁ ἀνὴρ, δὲν διέφερον οὐσιωδῶς. Ἡ αὐτὴ μελαγχολικὴ βαθύτης τοῦ βλέμματος· ἡ αὐτὴ ψυχρὰ πλαστικότης τοῦ χεῖλους· ἡ αὐτὴ περὶ τὴν ἐνδυμασίαν ἰδιορρυθμία· αἱ αὐτὰ περὶ τὰς παρειὰς ἀτακτοὶ τρίχες· ἡ αὐτὴ πλουσία ἀλλ' ἀνυπότακτος κόμη, ἡ ἀγνοοῦσα τὸ κτένιον, τὴν ὁποίαν ὁ ποιητὴς ἀπέσπα κατὰ δράγματα ἐν ταῖς στιγμαῖς τῆς παραφόρου αὐτοῦ ὀργῆς ἢ ἀπελπισμοῦ. . .

Ἀλλ' οὔτε ὁ ἠθικός ἀνθρώπος παρήλλαξεν ἕως τέλους. Τὸ ἀπὸ τῆς 26 Ἰανουαρίου 1778, μέχρι τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1827 διάστημα — τὰ τεσσαράκοντα ἑνέα ἔτη τῆς ζωῆς του, διήλθον ὡς μία μόνη ἡμέρα σταθερὰ, ἀνευ ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν. Ἡ ἀδάμαστος καὶ ἀνυπόκριτος φιλοπατρία, ἡ ἀκαμψία καὶ τὸ ἰποτικὸν τοῦ χαρακτήρος, ἡ τρυφερότης καὶ ἡ εὐγένεια τῶν αἰσθημάτων, αἱ ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν τῆς ποιήσεως ἀρχαί, αἱ πολιτικαὶ πεποιθήσεις, — ὅλα ἔμειναν παρ' αὐτῷ ἀκλόνητα, ἀμετάβλητα. Τὰ ἔργα του ὅλα, οἱ λόγοι του, αἱ πράξεις τῆς ζωῆς του, συνδέονται ἀνασπαστῶς, ὡς κρῖκοι τῆς αὐτῆς ἀλύσεως. Ὅταν ἀπηύθινε τὰς γλυκυτέρας πρὸς τὴν Ζακύνθον ἐκφράσεις, καὶ ὅταν προσεφέρετο νὰγωνισθῇ μετὰ τῆς ἐπανεστατημένης Ἑλλάδος — ὅταν ἐκ τῆς ξένης ἐζήτη τῆς μητρὸς του τὴν εὐχὴν, καὶ ὅταν εἰργάζετο ἀσθενῆς καὶ φθίνων χάριν τοῦ ἠγαπημένου του θυγατρῆ — ὅταν ἔγραφε τὰ πρώτα του σονέττα καὶ ὅταν συνηρολόγει τὰς Χάριτας, — ὅταν ἐξεφώνει τὸν ἐναρκτήριόν του ἐν τῷ Παναπιστημῖῳ τοῦ Παταύτου με τοὺς ὑπαινεγμούς κατὰ τῶν τυράννων τῆς πατρίδος, καὶ ὅταν συνηγόρει ἐνθερμῶς ὑπὲρ τῆς παλουμένης Παργας, — ὅταν ἀπηύθινε πρὸς τὸν φίλον του Πινδερμόντη τὴν ἰσότητα καὶ τὴν ἀθανασίαν τῶν Τάφων, καὶ ὅταν ἀντεπεζήρχετο δριμύς κατὰ τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Μόντη — παντοῦ καὶ πάντοτε ἡ αὐτὴ σταθερότης, ἡ αὐτὴ εὐλιχρίνεια, τὸ αὐτὸ ἀδιάπτωτον θάρρος, τὸ αὐτὸ ἀμετάβλητον φρόνημα. Ἐνώπιον τῶν γιγάντων τούτων τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς θελήσεως ἡ λέξις σιδηροῦς θὰ ἦτο ἀνεπαρκής· ἐνώπιον τῶν φαινομένων τούτων τῆς ἀρετῆς ἡ λέξις ἀδαμάντινος θὰ ἦτο ἀστοχός· ἐνώπιον τῶν τεράτων τούτων τῆς διανοίας θὰ τετίθετο χωρὶς νὰ ὠχριάσῃ μόνη ἡ λέξις μεγαλοφυΐας.

*

Πρὸ τῆς εἰκόνας τοῦ Φωσκόλου ἐνεθυμήθη τὴν εἰκόνα του, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου γραφείσαν. Εἶνε πολὺ ἐνδιαφέρον σονέττον, τοῦ ὁποῖου ἀντὶ ἄλλης περιγραφῆς παραθέτω πιστὴν μετάφρασιν, φιλοτεχνηθεῖσαν χάριν τοῦ ἀρθροῦ τούτου ὑπὸ τοῦ φίλου μου Στεφάνου Μαρτζώκη :

Αύλακωμένο μέτωπο, μάτι βαθουλωμένο,
Ξανθός, λιγνός στα μάγουλα, και βλέμμα τολμηρό.
Λευκά τὰ δόντια, κόκκινο τὸ ἀγέλι φουσκωμένο,
Ὡραῖο λαιμὸ, στήθος πλατὺ καὶ πρόσωπο γυρτό.

Σωστός ἔς τὸ σῶμα, φορεσιὰ ἀπλή καὶ ζηλευτή,
Γοργὸ τὸ βῆμα, οἱ στοχασμοί, ἡ πράξις ἡ λαλιὰ·
Φρόνιμος, ἄσματος, γλυκός, ὄλος καρδιά, τιμὴ,
Ἐχθρὸς στὸν κόσμον κ' ἐχθρικά ἔς ἐμένα τὰ στοιχεῖα.

Παλληκαρίσιο φέρσιμο ἔς τὸ χέρι καὶ ἔς τὸ στόμα,
Μονάχος πάντα, σκεπτικός, γλωμῶς καὶ λυπημένος,
Γεμάτος πείσμα, ἀνήσυχος, γοργός, πάντα ὀργισμένος.

Ἀπὸ ἐλαττώματα τρανός καὶ ἀπὸ ἀρεταῖς ἀκόμα.
Τὸ δίκιο θέλω, ἀλλ' ἀγαπῶ ὃ τι ποθεῖ ἡ καρδιά.
Σὺ θὰ μου δώσης, θάνατε, καὶ φῆμη καὶ ἡσυχία·

*

Πρὶν ἢ μεταβῶ εἰς τὸν δεύτερον θάλαμον, —
ἐν ᾧ τότε περιεργάζομαι μικρὸν σκοτεινὸν δω-
μάτιον, ἐν εἶδος διαδρόμου, χρησιμεύοντος ὡς
μαγειρείου, ὅπου φυλάσσεται ἀκόμη ἡ μικρὰ οἰ-
κογενειακὴ ἐστία, ἐκ τῶν παλαιῶν ἐκείνων, ἀνα-
καινισθεῖσα εὐλαβῶς, — εὐρίσκω καιρὸν νὰ ἐπι-
σκοπήσω σημεῖα τινα ἐκ τοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ Νικόλαος-Ὀύγος-Φώσκολος ἐγεννήθη ἐν
Ζακύνθῳ. Εἰς τὴν μικρὰν ἑλληνικὴν νῆσον, «τὴν
ὠραίαν καὶ ὕλησσαν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ
ἰδίου ποιητοῦ, τὴν ἀνηχοῦσαν εἰσέτι ἐκ τῶν
στίχων δι' ὧν τὴν ἐψάλλεν ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ
Θεόκριτος» ἐπεφυλάσσειτο ἡ ὑψίστη τιμὴ νὰ συ-
σφίγῃ τοὺς δεσμούς δύο ἐθνῶν, παράγουσα τὸν
κράτιστον ἐκ τῶν συγχρόνων ποιητῶν τῆς Ἰτα-
λίας καὶ τὸν κράτιστον ἐκ τῶν συγχρόνων ποιη-
τῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Φώσκολος δὲν κατα-
γεται ἐκ τῆς εὐπατρίδου ἐνετικῆς οἰκογε-
νείας τῶν Foscoli· τοῦναντίον προῆλθεν, ὡς
συνήθως πᾶν εὐγενὲς καὶ μέγα, ἐκ τῶν σπλάγ-
χων τοῦ λαοῦ. Ὁ πατὴρ του Ἀνδρέας Φώσκολος,
ιατρός, ἐγεννήθη ἐν Κερκύρα, ὅπου οἱ πρό-
γονοὶ του ἦσαν ἐγκατεστημένοι πρὸ πολλοῦ φυ-
γόντες ἐκ Κρήτης· ἀλλ' ἔλθων εἰς Ζάκυνθον,
ἐνυμφεῦθη τὴν Ζακυνθίαν Ἀδαμαντίνην Ναρ-
κίσσου-Σπαθῆ, ἐξ ἧς ἐγέννησε τέσσαρα τέκνα.
Μόλις δεκαετῆς ἦτο ὁ πρωτότοκος Οὐγὸς του,
ὅταν ἀπέθανεν ἐν Σπαλάθροις, ἰατρός τοῦ ἐκεῖ
Νοσοκομείου. Ἡ χάρα μετὰ τῶν τέκνων τῆς
ἐζήσεν ἐν Ζακύνθῳ μέχρι τοῦ 1794. Ἐνταῦθα
διέρρευσε ἡ παιδικὴ ἡλικία τοῦ Φωσκόλου, ἐν-
ταῦθα ἠκολούθησε τὰς πρώτας σπουδὰς μετ'
ἐπιδόσεως ἐκτάκτου, ἐνταῦθα ἐγράψεν τοὺς πρώ-
τους τοὺς στίχους. Ἦτο δεκαεξαετής, ὅτε ἠναγα-
κασμένη ἐκ περιστάσεων ἡ οἰκογένειά του μετα-
νάστευσε εἰς Βενετιάν, ὅπου εἶχε συγγενεῖς. Ἐν
τῇ σοφῇ μητροπόλει, παρὰ τοῖς δημοσίοις δι-
δασκαλοῖς καὶ ἰδίᾳ τῷ Οὐμβάλδῳ Βρεγγολίνῳ,
ὡς καὶ παρὰ τῇ πλουσίᾳ Μαρκιανῇ Βιβλιοθήκῃ
ηὔρυνοντο αἱ γνώσεις τοῦ νεανίου καὶ ἀφύπνι-

ζετο ὄλοεν ζωηρότερον τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ ὄρ-
μέφυτον. Μετέβη κατόπιν εἰς Παταύιον καὶ
διέμεινε μαθητεύων παρὰ τῶ ἑλληνιστῆ Καισα-
ρότη, τῷ μεταφραστῇ τῆς Ἰλιάδος. Κατὰ τὴν
ἐποχὴν ταύτην συνέθεσε τὸ περίφημον ἐκεῖνο
πρὸς τὴν Ζάκυνθον σονέττον,

Nè più miù toccherò la sachre sponde κτλ.

τὸ ὅποιον διαπνέει φιλοπατρία ἀγνή καὶ γλυκὺ
τι νοσταγίας αἰσθημα.

Ὁ Φώσκολος διεκρίθη ὡς στρατιώτης ἀν-
δρείος καὶ φιλελεύθερος. Ἐκ τῆς βιογραφικῆς
μελέτης τοῦ ιστοριογράφου Π. Χιώτου ἐνθυ-
μούμαι ὅτι, μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἐνετικῆς
δημοκρατίας καὶ τὴν παράδοσιν αὐτῆς εἰς τὸν
αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας, δυνάμει τῆς ἐν
Καμποφορμῷ συνθήκης (1797), ὁ Φώσκολος
ἐγκατέλειπε πᾶντα τὸ ἔδαφος τῆς Βενετίας,
μὴ θέλων νὰ ὑπηρετῇ εἰς στρατὸν βασιλικόν,
ὑπέκοντα εἰς τὸν τύραννον καὶ ἠκολούθησεν
ὡς ἀξίωματικός τὸν στρατὸν τῆς Κισαλπινῆς
δημοκρατίας, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ναπο-
λέοντος. Ἐκτοτε ἠγωνίσθη κατὰ τὴν πολιορ-
κίαν τῆς Γενεύης καὶ μετέσχε τῶν σκηνῶν τοῦ
περιφήμου στρατοπέδου τῆς Βουλώνης, ὅτε ὁ
Ναπολέων ἐπέχειρει ἀπόβασιν ἐν Ἀγγλίᾳ· ἀλλ'
ἄμα ἐγκατελείφθη ἡ ἰδέα τῆς ἀποβάσεως ἐπέ-
στρεψεν εἰς Μιλάνον. Ἐκ τῶν πολεμικῶν τούτων
ἐκδρομῶν ὁ Φώσκολος ἀπεκόμισε θησαυρὸν ἀπὸ
σκέψεως καὶ θεωρίας, μεγάλως ἐκτιμηθείσας ὅταν
ἐξέδωκεν αὐτὰς μετὰ τῶν στρατιωτικῶν συγ-
γραμμάτων τοῦ Μοντεκούκλη.

Φιλολογικῶς ὁ Φώσκολος εἰργάσθη ἀνεπιδότως,
εὐσυνειδήτως καὶ πρὸ παντὸς ἀποτελεσματικῶς.
Ἄνευ τούτου δὲν θὰ ἦρκει ἡ μεγαλοφυΐα του διὰ
νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν λατρευτὴν ὑπεροφημίαν παρὰ
τοῖς μεταγενεστέροις. Τοῦτο δ' ἐπιθύμουν νὰ γνω-
ρίσωσι καλῶς καὶ νὰ συναίσθανθῶσιν ὅσοι διὰ
τῆς νωθρότητος καὶ τῆς ἀμεριμνησίας ἐξασθε-
νοῦσι, μακρίνουσι τὸ τέλειον, δι' οὗ εἶνε πε-
ποικισμένοι, καὶ τὸ ὅποιον θάναθεν δεικνύουν καὶ
θάνεπτυσσον περισσότερο διὰ τῆς φιλοπονίας
— ἀρετῆς, ἡ ὅποια καὶ τοὺς μὴ ἔχοντας τι ἐκ
φύσεως ἀναδεικνύει. Ὁ Φώσκολος ἐδίδασκεν ἀπὸ
τῆς ἑδρας τοῦ ἐν Παταύῳ Πανεπιστημίου ρη-
τορικὴν καὶ φιλολογίαν, ἐξέδωκε δράματτα, ποι-
ήματα, μελέτας, πολιτικὰς σατύρας, μεταφρά-
σεις, σχόλια. Τὴν δὲ πολυτίμητον ταύτην καὶ
χρυσὴν ἀληθῶς ἐργασίαν στίζουσιν ὡς ἀδάμαν-
τες λαμπροί, ἀποθαμβοῦντες ἐκ τῆς τέχνης καὶ
τοῦ αἰσθηματος, οἱ Τάροι, οἱ Χάριτες, καὶ οἱ
Ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰακώβου Ὀρτις.

Πλὴν ἐπεσκίαισε τὴν δόξαν του καὶ κατεπί-
κρανε τοὺς θριάμβους του τῶν ἐχθρῶν του ἡ
καταδρομὴ. Καὶ ἦτο δυνατὸν νὰ ποφύγῃ τὴν
δυσμένειαν καὶ τὰς δυσκαρσεκείας τῶν ταπει-
νῶν ἀνθρώπων, ὁ ὅποιος, ὡς ἔγραφε περὶ ἑαυ-

τοῦ, ἐγεννήθη μὲν καὶ ἠύξησε μέσῳ ἀθλίων
παθῶν, διεφύλαξεν ὅμως τὸν κάλαμόν του πά-
σης ψευδολογίας ἀμόλυντον· οἱ αὐλοκόλακες
οἱ δοκησίσοφοι, οἱ ποταποὶ κατεδίωκον ἀμει-
λικτῶς τὸν φιλελεύθερον καὶ μεγαλοφυᾶ ποιη-
τὴν. Αὐτὸς ὁ Μόντης, ὁ ἐξοχος ποιητῆς καὶ
φιλόλογος, φύσις μὲν ταπεινὴ περισιάνουσα τοὺς
ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας, πλήρης δὲ μίσους ἐναντίον
τοῦ Φωσκόλου, ὡς μεταφράσαντος ἐκ τοῦ ἑλ-
ληνικοῦ πρωτοτύπου τὴν Ἰλιάδα ἐπιτυχέστερον
αὐτοῦ, κατηριθμῆθη ἐν τῇ στείρᾳ τῶν ἐχθρῶν
του, βάλλων κατ' αὐτοῦ βέλη, διασύρων καὶ
συκοφαντῶν, καὶ ἐκ παντός ζητῶν ἀφορμὴν νὰ
ἐξαίρῃ τὴν ἀπέχθειαν τοῦ Ζακυνθίου ποιητοῦ
κατὰ τοῦ αὐστριακοῦ τυράννου, τὸν ὅποιον ἐκεῖ-
νος αἰσχροῦς ἐκολάκευεν. Ὁ Φώσκολος ἠγωνίσθη,
ἀπήντησεν, ἐδικαιολογήθη· ἀλλὰ παρὰ κυβερ-
νήσει διεφθαρμένῃ καὶ ἀπολυτοφρονι οἱ ἐχθροὶ
του ὑπερίσχυσαν, καὶ ὁ Φώσκολος ἠναγκάσθη
νὰ φύγῃ τῆς θετῆς ἀλλ' ἠγαπημένης του πα-
τρίδος ἐξόριστος, ἄφριλος, δυστυχῆς.

Σκληρότερον τῶν ἐχθρῶν του τὸν κατεδίωξεν
ἡ πτωχεία. Ὅσα ἐκέρδιζε διὰ τῆς γραφίδος
του μόλις ἐξήρκεον εἰς διατροφήν πολυμελοῦς
καὶ ἀπροστατεύτου οἰκογενείας. Πρὸ πάντων
κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἐν Λονδίνῳ διαμο-
νῆς του, τόση ἦτο ἡ ἐνδεικ καὶ ἡ ἀθλιότης εἰς
τὴν ὅποιαν περιῆλθεν, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ κα-
τοικήσῃ μετὰ τοῦ θυγατρίου του εἰς συνοικίαν
ἀπόκεντρον, ἐλεεινὴν, νοσιῶδη, κρατῶν οἰκίσκον
ἀπομεμονωμένον μὲ τρία μικρὰ δωμάτια, ἄνευ
ὑπηρετίας, ἄνευ οἰκοδεσποίνης ἢ ἄλλων ἐγκα-
τοίκων. Μὴ ὑπάρχοντος ὕδατος ἐν τῇ συνοικίᾳ.
— ἔγραφε πρὸς τὸν ἐπιστήθιον του φίλον Hudson
Gurney τῆ 12 Αὐγούστου 1826 — ἠναγκάζετο
νὰ μεταβαίη εἰς μίαν ἀντλίαν πολὺ μακρὰν, ἐν
Easton Square, καὶ ὡς ὁ Φιλοποιήμων νὰ πλη-
ροῖ μόνος τὴν ὑδρίαν του. . . Ὅταν ἐπὶ τέλους
καταβλήθῃς ἀπέθανεν ἡμέρα ὡς λύχνος σβεν-
νόμενος δι' ἑλλειψίν ἐλαίου· ὁ φιλόανθρωπος Gur-
ney παρεχώρησεν εἰς τὸν ποιητὴν τῶν Τάροι
μῖαν ἀπλὴν ἐπιτύμβιον πλάκα.

Ἦτο λοιπὸν ὁ Φώσκολος ἐκ τῶν μεγάλων
ἀλλὰ δυστυχῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, ὧν δείκνυνται
μὲν ὑπερηφάνως τὰ ἔργα ἐπὶ κίονων στυλοβά-
των, μνημεῖα ἀθάνατα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας
— βραίνει δὲ πλήρης ἀγῶνων καὶ πικρῶν ἢ ζωῆ,
ἧς οἱ θρίαμβοι ὁμοιάζουσι πρὸς ῥόδα ἐσπαρμένα
ἐπὶ ἀκανθῶν, — καὶ ὁ θάνατος ἐπέρχεται ἐν μέ-
σῳ πτωχείας καὶ ἐγκαταλείψεως.

*

Ἄλλω. . . ὀλίγοι μετὰ θάνατον ἐδικαιώθη-
σαν ὅσον ὁ Φώσκολος.

Ἴδου, ἐξέρχομαι εἰς τὸν ἕτερον θάλαμον, μὲ
τὰ δύο παράθυρα πρὸς τὴν αὐλὴν. Ἐνταῦθα εἶνε
ἐγκαθιδρυμένη ἡ μικρὰ Φωσκολιανὴ Βιβλιοθήκη,

ἐκ τόμων καὶ χειρογράφων ὑπερχιλίων, ὡς ἐπιτο-
πολὺ ἐκ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Φωσκόλου καὶ τῶν
περὶ αὐτοῦ μελετῶν ἀποτελουμένη. Πρὸ τοῦ
μικροῦ γραφείου τοῦ ἐφόρου ἀθήηται, ἐπαξίως
μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὁ κ. Δέ-Βιτζής, τοῦ ὁποῦ
αἱ ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ποιητοῦ ἐπίπονοι καὶ
ἀποτελεσματικαὶ ἐρευναι ἐξετιμῆθησαν δεόντως
ὑπὸ τῶν ἐν Εὐρώπῃ φωσκολιστῶν. Ἐπὶ τῶν τοί-
χων ἔνθεν καὶ ἔνθεν εἶνε ἀνηρτημέναι αἱ προσω-
πογραφίαι τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαντζῶνη, τοῦ ἄ-
τλαντος τῆς νεωτέρας ἰταλικῆς φιλολογίας, καὶ
τοῦ συμπαθοῦς ἐκείνου Ἰουλίου Τυπάλδου τοῦ
γράφαντος τοὺς γλυκυτέρους ἑλληνικοὺς στίχους.
Τοὺς εἶδον ἐκεῖ καὶ τοὺς δύο, ὡς ἐὰν ἔβλεπον
δύο ἐθνικὰς σημαίας, τὴν ἰταλικὴν καὶ τὴν ἑλ-
ληνικὴν, ἠδελφωμέναις ἐν διεθνεί τινι πανηγύρει.

Ἐντὸς τοῦ θαλάμου τούτου μετὰ μικρὰν ἔ-
ρευναν δύναται τις νὰ ναντιληφθῇ πληρέστατα τῆς
δόξης τοῦ ἀνδρός, ὅστις ἐδῶ — μῆσα ἀνέδωκε
τοὺς πρώτους βρεφικούς κλαυθμηρισμούς καὶ τοὺς
πρώτους τῆς ποιήσεως φθόγγους· δύναται νὰ μά-
θῃ τί ἐπραξεν ἡ Ἰταλία, τὸ εὐγενὲς καὶ εὐγνω-
μον ἔθνος πρὸς τὸν πρόδρομον τῆς πολιτικῆς του
ἐνότητος καὶ ἀνεξαρτησίας δύναται νὰ ἐννοήσῃ
πῶς λατρεῖται ὁ πεφωτισμένος κόσμος ἠνωρθωμέ-
νην ἐπὶ βωμοῦ τὴν ἀδικηθεῖσαν μεγαλοφυΐαν.

Ἄν ἐν Ἑλλάδι ἀγνωεῖται παρὰ τοῖς πολλοῖς,
ὄχι ἡ ποιητικὴ ἀξία ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦ Φω-
σκόλου τὸ ὄνομα, ἐν Ἰταλίᾳ ὅμως ὁ εὐτυχῆς Ζα-
κύνθιος κοιμᾶται ἐν τῷ Πανθέῳ, τὸ ὅποιον ἐξυ-
μνεῖ, μετακομισθεὶς ἐκ Chiswich ὑπὸ ὑπουργῶν
καὶ ταφεὶς ἐν δόξῃ καὶ πομπῇ, μ' ἐπιταφίους
ρήτορας οἱ οἱ de Sanctis καὶ ὁ de Amicis,
τῆ 24 Ἰουνίου 1871. Ἡ παρ' ἡμῖν Κυβέρνη-
σις κατόπιν ἐορτῆς, ὡς συνήθως, ἐφρόντισε νὰ
ζητήσῃ παρὰ τῆς Ἀγγλίας τὰ ὄστα τοῦ τέκνου
τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἡ βραδύτης αὕτη δὲν ἀπέβη
εἰς κακόν. Θὰ ἦτο βεβαίως τιμὴ καὶ δόξα νὰ
δεικνύηται παρ' ἡμῖν ὁ τάφος τοῦ Φωσκόλου·
ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Santa Croce τῆς Φλωρεντίας
ταφή, παρὰ τὰ μαυσωλεῖα τοῦ Δάντου, τοῦ
Γαλιλαίου, τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, τοῦ Μακια-
βέλλη, τοῦ Ἀλφιέρη, παρὰ τὰ κλέη τῆς Ἰταλίας
καὶ τοῦ κόσμου, δὲν διαθρύπτει ὀλιγώτερον τὴν
ἐθνικὴν μας φιλοτιμίαν. Ἀρκεῖ μόνον νὰ τον
γνωρίζωμεν καὶ νὰ τον ἐκτιμῶμεν ὡς ὁμοεθνή
μας, ὡς τὸν ἀνεγνωρίσαν πλεόν καὶ οἱ ξένοι. Οἱ
παρ' ἡμῖν λόγιοι, ἐκείνοι τοῦλάχιστον παρὰ τοῖς
ἰσοῦτοι ἀκμᾶζει ἡ κρίσις, ἡ καλαισθησία, ἡ
γλωσσολογία καὶ ὁ πατριωτισμός, πρέπει νὰ
καταγίνωσιν ὀλίγον καὶ εἰς τὴν μελέτην τοῦ
Φωσκόλου καὶ νὰ καταδείξωσι πόσον εἶνε ἀ-
κραίονως ἑλληνικὴ, ἐκ τῆς ἐν πρωτοτύπῳ μελέ-
της τῶν προγονικῶν ἡμῶν καλλιτεχνημάτων
διακωνισθεῖσα, ἡ ἐμπνευσις τῶν ἰταλικῶν του
στίχων.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ ἐγένετο ἐν Ἰταλίᾳ δημοτικώτατον· οἱ ἐγκριτώτεροι τῶν λογίων καὶ τῶν τεχνοκритῶν, τὴν περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων του μελέτην ἐθεώρησαν ἀποκλειστικὴν αὐτῶν ἐνασχόλησιν. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πρὸ πάντων προήχθη ὁ φωσκολισμὸς καὶ ηὔξηθη ἡ φάλαγγ τῶν φωσκολιστῶν, ἀριθμοῦσα ὀνόματα καὶ ἐξ ἄλλων γνωστὰ, ὡς τὰ τῶν Camillo Antona-Traversi, Domenico Bianchini Antonio Martinetti, καὶ ἄλλων ἰταλῶν καὶ ξένων. Αἱ ἐκδόσεις, τὰ σχόλια, αἱ κριτικαὶ μελέται, αἱ ἱστορικαὶ ἐρευνᾶι ἀποτελοῦσι μακρὰν καὶ πολυτέυχον συλλογὴν. Ἐκ τῆς φωσκολιανῆς ταύτης Βιβλιοθήκης σωρεῖαν τόμων ἔσπευσεν ὁ κ. Δε-Βιζζης νὰ παραθέσῃ ἐνώπιόν μου ἐπὶ τοῦ Γραφείου. Ἀπετέλεσαν μικρὰν ἀλλ' ἄφθιτον στήλην εἰς δόξαν τοῦ ἀνδρός, τὸ μέγα ὄνομα τοῦ ὁποίου κατεκόσμη ἐκάστην τῶν ἀπειροπληθῶν ἐκείνων σελίδων. Καὶ παρήλαυτον ὄλοεν ἐνώπιόν μου, διαρκούσης τῆς ἀτάκτου φυλλομετρήσεως, καὶ ἐνετρυφῶν ἐδῶ κ' ἐκεῖ εἰς ἀποσπάσματα, καὶ ἐξέλεγον ταχέως τὰ ἐνδιαφέροντα ἐξ αὐτῶν, μὲ τὸ ἐνστικτὸν ἐκείνο τῶν ἐχόντων τὴν ἔξιν τῶν βιβλίων, καὶ ἐξεκρίσαστο ἐκεῖ πρὸ ἐμοῦ, ἐντὸς τοῦ δωματίου ἐν ᾧ ἐγεννήθη, φωταυγῆς ὄλος ὁ ἰδιωτικὸς καὶ ὁ φιλολογικὸς βίος τοῦ ποιητοῦ. Οὕτως, εἰς παλαιὰν τινα ἐκδοσιν, εὔρον τὸ μόνον εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν σωζόμενον γραπτὸν μνημεῖον τοῦ Φωσκόλου, μίαν ἐπιστολὴν τοῦτέστι χρονολογουμένην ἐκ Λονδίνου, τὴν 21 Ἀπριλίου 1824 τὴν ὁποίαν ὁ ποιητὴς καὶ στρατιώτης ἔπεμπε πρὸς ἓν τῶν μελῶν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, αἰτούμενος προστασίαν νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν Ἐπανάστασιν. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀποσπῶ μίαν περικοπὴν χαρακτηριστικὴν, ἱκανὴν νὰ μαρτυρήσῃ πόσῳ καλὰ ἔγραψεν ὁ Φωσκόλος τὴν γλῶσσαν, περιέχουσαν δὲ φράσιν ἐξόχου φιλοπατρίας, ἐφ' ἣ ὅλοι οἱ Ἕλληνας πρέπει νὰ ἡμεθα εὐγνώμονες καὶ ὑπερήφανοι:

«... ἐπιμείνας μέχρι τοῦδε εὐσταθῆς εἰς τὰς πολιτικὰς μου ἀρχὰς καὶ ἀμόλυτος εἰς τὴν ἀγωγὴν μου, θαρρῶ ὅτι εἶμαι ἄξιος, καὶ συμπολεμῶν καὶ συγγραφῶν, νὰ ἐνεργήσω ὑπὲρ λαοῦ ἐλευθέρου, τοῦ ὁποίου καὶ δύναμαι προσέτι νὰ καυχηθῶ ὅτι εἶμαι συμπολίτης.»

Ἄλλὰ διακτὶ δὲν εἰσηκούσθη ἡ αἴτησις τοῦ Φωσκόλου; Εἶνε ἡ μόνη περίπτωσις, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν πταίει ἡ Κυβέρνησις τῆς πατρίδος του. Ἀτυχῶς αἱ ραδιουργίαι ξένης πολιτικῆς ἐματκίωσαν τὰ σχέδιά του, ὅπως τὸν ἀπέτρεψαν ἀκόμη καὶ ὅταν ἐζήτηι νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ νὰ διδάξῃ εἰς τὴν ἀγγλοκρατουμένην Ἑπτάνησον.

Ἐν ἄλλῳ βιβλίῳ ἐπιστολῶν συνήντησα τὴν

ἐξῆς περικοπὴν, τὴν ὁποίαν μεταφράζω. Ὁ Φωσκόλος ἀπευθύνεται πρὸς τὴν ἀδελφὴν του καὶ ἠμιλεῖ περὶ τῆς μητρὸς του:

«Εὐχαρίστησον τὴν κυρίαν Ἀδαμαντίνην διὰ τὰς ἑλληνικὰς τῆς λέξεις. Τὰς φιλῶ καὶ τὰς θέτω ἐπὶ τῆς καρδίας μου· μοι φαίνεται ὅτι τότε εἰσέρχεται ἐν ἐμοὶ ἡ εὐχὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν παρακλῶ νὰ μου στέλλῃ πάντοτε τὴν ἰδικὴν τῆς.»

Καὶ ἔπονται πανομοιότυπως πολλὰ τῶν ἑλληνικῶν τούτων λέξεων γεγραμμένα ἐν ὑστερογράφοις ἰταλικῶν ἐπιστολῶν διὰ χειρὸς τῆς ἀπλοικῆς καὶ ἀγραμματοῦ ζακυνθίας, ἧτις ἔπεμπε μακρόθεν πρὸς τὸν φιλόστοργον καὶ ἡγαπημένον υἱὸν τὴν μητρικὴν αὐτῆς εὐχὴν. Τὰ θεογραφικὰ ταῦτα ὀρθοσκαλισματὰ εὐρίσκονται ἤδη εὐλαβῶς καταθεθειμένα εἰς τὸ ἐν Φλωρεντίᾳ Μουσεῖον· καὶ θὰ το ἤξιζον διὰ τὴν στοργὴν μόνον καὶ τὴν εὐσέβειαν, δυνάμενα παντὸς υἱοῦ νὰ κινήσωσι τὰ δάκρυα, ἔστω καὶ ἂν δὲν τα ἔγραψεν ἡ μήτηρ τοῦ Φωσκόλου! Ἀντιγράφω ἐν κατὰ γράμμα:

Ἡ εὐχὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἰδικὴ μου να ἴτε μεσέ.

Μεταξὺ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Φωσκόλου ὅσαι ἐπιδεικνύουσιν εἰς ὄγκον τὰς σοφὰς εἰσαγωγὰς των καὶ τὰ κριτικώτατα αὐτῶν σχόλια, ἀναπαύει εὐαρέστως τὸ ὄμμα ἀπλῆ τις ἐκδοσις, ἀποτελοῦσα μέρος τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκδομένης Biblioteca Italiana τοῦ Sansoni. Εἶνε τόσῳ καλλιτεχνικὸν τὸ τομίδιον μὲ τὸ ἐρυθρὸν αὐτοῦ χαρτόδεμα, μὲ τὰ ἐπίχρυσα κοσμήματα καὶ τὸν ἀργυροῦν ἀστέρα, μὲ τὸν λεῖον χάρτην καὶ τὰ λεπτὰ ἐκείνα οἰοεὶ λιπόψυχα στοιχεῖα, τόσον ἀρμόζοντα εἰς γλυκεῖς καὶ τρυφεροὺς στίχους, ὥστε ὅλοι οἱ παρ' ἡμῖν καλλιτέχναι ποιηταί, οἱ ἄβροϊ κομφερούμενοι τοὺς στίχους καὶ τὰς ἐκδόσεις, θὰ ἐπεθύμουν βεβαίως μίαν ἐκδοσιν τῶν ἔργων των ὡς ταύτην τοῦ ἀτημελήτου ἐκείνου καὶ ἀγρίου ποιητοῦ, μὲ τὴν ἄτακτον κόμην καὶ τὴν κεραυνοειδῆ μοῦσαν...

Ἐν ἄλλῳ βιβλίῳ μαρτυρεῖ διὰ τῆς εὐγλωττίας τῶν ἀριθμῶν τὸν βαθμὸν τῆς δημοτικότητος, ἧς ἀπολαύει ὁ Φωσκόλος. Εἶνε ἡ *Bibliografia Foscoliana*, ἀπλοῦς δηλαδὴ κατάλογος τῶν διαφόρων ἐκδόσεων τοῦ Φωσκόλου καὶ τῶν περὶ αὐτοῦ μελετῶν· πλὴν ἀποτελεῖ ὄγκωδες τεῦχος ἐν ᾧ δύναται τις νὰ μετρήσῃ καθ' ἑκάστης τῆς ἐξηνητημένως ἐκδόσεως τῶν *Tarone* καὶ τῶν *Chariton*, καθ' ἑκατοστίας τὰς μεταφράσεις αὐτῶν εἰς πασαν εὐρωπαϊκὴν γλῶσσαν, καθ' ἑκατοστίας τὰ πονήματα τῶν ἐξόχων κριτικῶν καὶ τὰς ἱστορικὰς μελέτας περὶ τοῦ βίου του, ἀπὸ τοῦ μᾶλλον διαφέροντος δημοσίου, μίχρι τοῦ μᾶλλον ἀδιαφόρου.

Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀναδιφῶν τὰ βιβλία ἐν' οἷς ἐξετάζεται ὅπως ἰδιωτικῶς ὁ Φώ-

ΦΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΡΙΣΛΕΡ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ

Μετὰφρασις Χ. Ἀννίνου.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Βεβαίως δὲν ὑπῆρχεν εἰς ὄλους τοὺς Παρισίους καταφύγιον ἀσφαλέστερον δι' αὐτὸν, μῆρος καταλληλότερον ὅπως τὸν δεχθῶσι καὶ προάνωσι τὴν τεταραγμένην ψυχὴν του, ἀπὸ τὸ φιλόπονον καὶ ἀμετάβλητον ἐκείνο οἶκημα. Ἐν τῇ παρούσῃ ταραχῇ τοῦ ἀποπλανηθέντος βίου του, ὡμοίαζε τὸ ἐνδιαίτημα ἐκεῖνο πρὸς λιμένα με ὕδατα βαθέα καὶ γαλήνια, μὲ τὴν παραλίαν ἡλιοφάντιστον καὶ εἰρηνικὴν, ἐνθα γυναῖκες ἐργάζονται ἀναμένουσαι τοὺς συζύγους ἢ τοὺς πατέρας των, ἐνῶ ἔξω ὁ ἀνεμὸς μυκάται καὶ ἡ θάλασσα κλυδωνίζεται. Ἐκεῖ ἰδίως ἠσθάνετο ὅτι τὸν περιέβαλλε στοργὴ ἀσφαλῆς καὶ τὸ γλυκὺ ἐκεῖνο θαῦμα τῆς ἀγάπης δι' οὐ καθίσταται ἡμῖν προσφιλέως, καὶ ὁσάκις ἡμεῖς δὲν ἀνταγαπῶμεν, ὁ ἔρωσ ὅν αἰσθάνεται ἕτερός τις πρὸς ἡμᾶς.

Ἡ «παγωμένη» ἐκείνη Ποθητὴ τὸν ἡγάπα πολὺ. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἑλαμπον ὁσάκις ὠμίλει πρὸς αὐτὸν ἔστω καὶ περὶ πραγμάτων ἀδιαφόρων. Ὅπως τὰ ἐν τῇ φωσφόρῳ ἐμβαπτόμενα ἀντικείμενα ἀπαστρέπτουσιν ὅλα ἐξίσου, οὕτω καὶ αἱ ἐλάχισται λέξεις ἀεὶ ἔλεγε κατηύναζον τὴν ἀγαλλιωσαν μορφήν τῆς. Ἦτο ἀρίστη ἡ τοιαύτη ἀνάπαυσις μετὰ τὰς ἀποτόμους ἐκμυστηρεύσεις τοῦ Σιγισμόνδου.

Συνωμίλουν ἀναμεταξὺ των οἱ δύο ζωηρῶς, ἐνῶ ἡ κυρία Δελομπέλ παρεσκίαζε τὴν τράπεζαν.

—Θὰ δειπνήσετε μαζί μας, αἱ κύριε Φράντζ;... Ὁ σύζυγός μου ἐπήγε εἰς τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ θὰ ἐπιστρέψῃ χωρὶς ἄλλο διὰ νὰ δειπνήσῃ, ἔλεγεν ἡ κυρία Δελομπέλ.

Θὰ ἐπιστρέψῃ χωρὶς ἄλλο διὰ νὰ δειπνήσῃ! Ἡ ἀγαθὴ γυνὴ ἔλεγε ταῦτα μετὰ τινος ἐπάρσεως.

Τῷ ὄντι μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς διευθύνσεως του ὁ ἐνδοξὸς Δελομπέλ δὲν εἰδείπει πλέον ἔξω, οὐδὲ κατὰ τὰς ἐσπέρας καθ' ἧς ἐλάμβανε τὴν πληρωμὴν τῆς ἐργασίας. Ὁ ἀτυχῆς διευθυντῆς τόσα εἶχε φάγει ἐπὶ πιστώσει γέυματα εἰς τὸ ἐστιατόριον ὅπου ἐσύχναζεν, ὥστε δὲν ἐτόλμα πλέον νὰ ἐπανεῖθῃ εἰς αὐτό. Ἀφ' ἐτέρου ὅμως κατὰ πασαν ἐσπέραν Σαββάτου ἀνελλιπῶς ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ δύο ἢ τρεῖς συνδαιτυμόνας πειναλέους καὶ ἀπροσδοκῆτους ἀπαλαιούς συντρόφους, κακοτύχους». Οὕτω καὶ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐπέστρεψε φέρων ἓνα ἠθοποιὸν τοῦ θεάτρου τοῦ Μέτζ καὶ ἓνα κωμικὸν τοῦ θεάτρου τῆς Ἀγγέρας ἀμφοτέρους ἀέργους.

σκολος, ἐν στενῷ οὕτως εἰπεῖν οἰκογενειακῷ κύκλῳ, καὶ βλέπων μετὰ τῆς μικρολογίας τὰ κατ' αὐτὸν, τὰς εἰκόνας του, τὰς εἰκόνας τῶν ἐρωμένων του, τῶν οἰκιῶν ἐν αἷς κατόκησε, τὰς ἐπιστολάς του, ταυτόγραφά του, τὰν ἐκδοτὰ του, ἔγγραφα περὶ τῆς οἰκογενείας του, πληροφορίας περὶ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων του, καὶ ὅσα ἄλλα ἀπεθησαύρισαν μετ' ἐπιμονῆς λεπτολόγοι ἐρευνηταί, — ἡρώτησα ἑμαυτὸν μετὰ λύπης ἂν ὅλα ταῦτα δὲν εἶνε ἀνωφελῆς ματαιότης, ἀναξία τῆς μνήμης τῶν μεγαλοφυῶν ἀνδρῶν. Πλὴν ἡ ἀπάντησις ἐπήλθεν ἀμέσως εἰς τὸν νοῦν μου ἱκανοποιούσα. Πάν ὅ,τι συνδέεται ἔστω καὶ πόρρωθεν μὲ τὴν ζωὴν τῶν λατρευτῶν ἐνδιαφέρει ἐξόχως τοὺς λατρεύοντας. Ἀπόδειξις ὅτι καταναλίσκονται καὶ ἀναγινώσκονται μετὰ περιεργίας, ὑπ' ἐμοῦ πρώτου, βιβλία τοιαύτης λεπτομεροῦς ὕλης πεπληρωμένα. Ἐκτὸς τούτου, ἡ σκέψις μου θὰ ἦτο ἴσως ἀνεξέλεγκτος καὶ δικαιολογημένη ἄλλοτε, ὅτε ἐπιστεῦετο ὅτι ἡ ψυχὴ ἐμφυσάται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ, μεγάλη καὶ ποιητικὴ, εἰς τῶν θνητῶν τὰ σώματα. Ἀλλὰ σήμερον ὅτε ὁ ποιητὴς καὶ ὁ ἀνθρωπος εἶνε ἀναποσπάτως συνδεδεμένα, ὅτε ἡ ποιότης τῆς ψυχῆς δὲν εἶνε ἢ ἡ ποιότης τοῦ ὀργανισμοῦ, ἢ περὶ τοῦ ἰδικιότητος βίου λεπτεπίλεπτος ἀσχολία δὲν ἀποβαίνει διόλου ἄσκοπος. Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ ἀνθρώπου προκύπτει εὐκρινῶς ἡ εἰκὼν τοῦ ποιητοῦ· καὶ πολλὰκις ὀλίγα λέξεις γεγραμμένα ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου βιβλίου, τὸ ὁποῖον πέμπει πρὸς φίλον του, δύνανται νὰ ἐπιρρίψωσι φῶς ἀνέλπιστον ἐφ' ἐνὸς τῶν ποιημάτων του.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Τὸ διαζύγιον ἐγεννήθη συγχρόνως μὲ τὸν γάμον· πιστεύω ὅτι ὁ γάμος εἶνε κατὰ τινὰς ἐβδομάδας παλαιότερος.

*

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γνωρίζει τις περισσότερον τὸν ἀμαξηλάτην εἰς τὸν ὁποῖον ἐμπιστεύεται τοὺς ἴππους του ἢ τὸν γαμβρὸν εἰς τὸν ὁποῖον παραδίδει τὴν κόρην του.

*

Τὰ ταξίδια ἀποδεικνύουν μᾶλλον ὅτι ἐβαρύνθη τις τὰ γνωστὰ πράγματα, παρὰ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἰδῇ νέα.

*

Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι διὰ νὰ κάμουν καλὸν εἰς τὸν πλησίον ἐξώδευον τὸ τέταρτον ἀφ' ὅσα ἐξοδεύουν διὰ νὰ κάμουν κακὸν εἰς ἑαυτούς, δὲν θὰ ὑπῆρχον πένητες εἰς τὸν κόσμον.

*

Αἱ γνώμαι τῶν ἐπιμόνων ἀνθρώπων ὁμοιάζουν μὲ καρφιά — ὅσον τὰς κτυπῆ, τόσον βαθύτερα χώνονται.

Ὁ κωμικός ἐξυρισμένος, ἐρρυτιδωμένος μαρναθείς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐφαίνεται ὡς γηράσαν χαμίμιον· ὁ δ' ἕτερος ἠθοποιὸς ἔφερεν ὑποδήματα ἐκ πανίου κοντά, χωρὶς νὰ διαφάνηται τὸ ἐλάχιστον ἔχνος περιποδίων. Ὁ Δελομπέλ ἀνήγγειλεν αὐτοὺς πομπωδῶς ἀπὸ τῆς θύρας, ἀλλ' ἡ θέα τοῦ Ρίσιερ ἠμπόδισε τὴν παρουσίαν.

— Φράντζ!.. Φράντζ μου!.. ἀνέκραξεν ὁ γηραιὸς ἠθοποιὸς μὲ φωνὴν μελοδραματικὴν ἀνυψῶν σπασμωδικῶς τὰς χεῖρας. Εἶτα μετὰ μακρὸν καὶ ἐμφαντικὸν ἐναγκαλισμὸν παρουσίασε τοὺς συνδαιτυμόνας πρὸς ἀλλήλους:

— Ὁ κύριος Ροβρικάρ, ἐκ τοῦ θεάτρου τοῦ Μέτζ.

— Ὁ κύριος Σανδζζών, ἐκ τοῦ θεάτρου τῆς Ἀγγέρας.

— Ὁ κ. Φράντζ Ρίσιερ, μηχανικός.

Καὶ ὅπως τὴν ἐπέφεραν ὁ κ. Δελομπέλ, ἡ λέξις μηχανικός ἀπέκτα εἰς τὸ στόμα του σοβαρὰς διαστάσεις.

Ἡ Ποθητὴ ἐμόρρασεν ἰδοῦσα τοὺς φίλους τοῦ πατρὸς τῆς. Θὰ ἦτο τόσο εὐμορφα ἂν ἔμεινε μόνῃ ἡ οἰκογένεια ἐν παρομοίᾳ ἡμέρᾳ! Ἀλλ' ὁ μέγας ἀνὴρ περιεφρόνει τὰ τοιαῦτα. Μετὰ κόπου ἠδυνήθη νὰ ἐλαφρώσῃ τὰ πλήρη θυλάκιά του. Ἐξήγαγε κατ' ἀρχὰς ἓνα ἐξαιρετικὸν πλακούντιον «διὰ τὰς κυρίας», λησμονῶν ὅτι αὐτὸς πρὸ πάντων τὸ ὑπερηγάπα· ἔπειτα ἐνεφανίσθη εἰς ἀστακός, κατόπιν δὲ εἰς ἀλλὰς τῆς Ἀρλης, κάστανα σακχαρόπηκτα, καὶ πρωτόλεια κεραιῶν!

Ἐνῶ ὁ ἠθοποιὸς τοῦ θεάτρου τῆς Ἀγγέρας ἐνθουσιῶν ἀνύψου τὸ περιλαίμιον ἀοράτου ὑποκαμίσιου, ὁ δὲ κωμικός ἔλεγεν ἀστείμον τινα μετὰ χειρονομίας λησμονηθείσης ἤδη ἀπὸ δεκαετίας ὑπὸ τῶν Παρισινῶν, ἡ Ποθητὴ ἀνελογίζετο μετὰ τρόμου τὸ δεινὸν ἔλλειμα ὅπερ τὸ αὐτοσχέδιον ἐκεῖνο συμπόσιον ἐμελλε νὰ δημιουργήσῃ εἰς τὰς πενιχρὰς προσόδους τῆς ἐβδομάδος, ἡ δὲ κυρία Δελομπέλ πολυμέριμος ἀνεστάτου τὸ ὄψοφυλακίον ὅπως ἀνέυρη τὸν ἐπαρκῆ ἀριθμὸν τῶν ἐπιτραπέζιων σκευῶν.

Τὸ δεῖπνον ὑπῆρξεν εὐθυμώτατον. Οἱ δύο ἠθοποιοὶ κατεβρόχιζον τὰ φαγητὰ πρὸς ἄκρην εὐχαρίστησιν τοῦ Δελομπέλ, ὅστις ἑμοῦ μετ' αὐτῶν ἀνεπέλει τὰς παλαιὰς ἀναμνήσεις τοῦ θεατρικοῦ των σταθίου. Οὐδὲν μάλλον πένθιμον αὐτῶν! Ὡμοιάζον πρὸς σύνολον ἀποτελούμενον ἐκ συντριμμάτων ἰκρίων, ἐξ ἐσβεσμένων φανῶν, ἐκ σωροῦ σκευῶν καὶ ἐργαλείων θεατρικῶν σητοβρώτων καὶ τεθρυματισμένων.

Ακολουθῶντες ἰδιαιτέρην τινὰ γλῶσσαν οἰκειᾶν αὐτοῖς, χυδαίαν, ἀποτεινόμενοι πρὸς ἀλλήλους εἰς δευτέρον ἐνικὸν πρόσωπον, ἀνεμνήσκοντο τῶν ἀναριθμητῶν αὐτῶν ἐπιτυχιῶν· διότι καὶ οἱ τρεῖς κατὰ τὸ λέγειν των εἶχον ἐπευφημηθῆ,

εἶχον λάθει πολυπληθεῖς στεφάνους, εἶχον περιχθῆ θρικμβευτικῶς ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ διαφόρων πόλεων.

Καὶ ἐνῶ συνωμιλοῦν, ἔτρωγον ἐνταυτῷ ὅπως τρώγουσιν οἱ ἠθοποιοὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐστραμμένον ἔχοντες, ἐνῶ κάθηνται, τὸ σῶμα κατὰ τὰ τρία τέταρτα, τὸ δὲ πρόσωπον ἐξ ὀλοκλήρου πρὸς τὸ κοινόν, μὲ τὴν ἐπιπλάστον σπουδὴν τῶν συνδαιτυμόνων τοῦ θεάτρου ἔμπροσθεν δείπνου ἐκ ναστοχάρτου, μὲ τὴν ἐπιτήδευσιν ἐκείνην τοῦ τρώγειν καὶ λαλεῖν ἐναλλάξ, τοῦ ἐμποιεῖν ἐντύπωσιν διὰ τῆς ἐξεζητημένης τοποθετήσεως τοῦ ποτηρίου ἢ τῆς προσεγγίσεως τῆς ἑδρας των, τοῦ ἐκφράζειν τὸ ἐνδιαφέρον, τὴν ἐκπληξιν, τὴν χαρὰν, τὸν τρόμον, τὸ θάμβος διὰ τοῦ δεξιῦ χειρισμοῦ μαχαίριου ἢ περονίου. Ἡ κυρία Δελομπέλ τοὺς ἤκουε μειδιῶτα. Σύζυγος ἠθοποιοῦ ἀπὸ τριακονταετίας εἶχεν ἀποκτήσει κατ' ἀνάγκην συνήθειαν εἰς τοὺς παραδόξους ἐκείνους τῆς συμπεριφορᾶς τρόπους.

Μία ὅμως ἄκρα τῆς τραπέζης εὐρίσκετο ἀποκεχωρισμένη τοῦ λοιποῦ τῶν συνδαιτυμόνων ὡσεὶ διὰ νεφέλης ἐμποδιζούσης νὰ φθάνωσιν εἰς ἐκεῖ αἱ ἀστειότητες, αἱ ἠχηροὶ γέλωτες, αἱ καυχησιολογίαι. Ὁ Φράντζ καὶ ἡ Ποθητὴ συνωμιλοῦν ταπεινῇ τῇ φωνῇ οὐδὲν ἀκούοντες ἐκ τῶν περὶ αὐτοὺς λεγομένων. Γεγονότα τῆς παιδικῆς των ἡλικίας, ἀνέκδοτα τῆς συνοικίας, ὀλοκλήρον παρελθὸν ἀόριστον, ἔχον ἀξίαν μόνον ἕνεκα τῆς ταυτότητος τῶν ἐξεγειρομένων ἀναμνήσεων, ἐκ τοῦ λάμποντος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των ὁμοίου σπινθήρος, ἀπετέλουσαν τὸ θέμα τῆς τρυφερᾶς των συνδιαλέξεως.

Αἴφνης ἡ νεφέλη διεσχίσθη καὶ ἡ φοβερά φωνὴ τοῦ Δελομπέλ διέκοψε τὴν συνδιαλέξιν των.

— Δὲν εἶδες τὸν ἀδελφόν σου; ἠρώτησε τὸν Φράντζ, διὰ νὰ μὴ φανῆ ὅτι δὲν προσεῖχε καὶ εἰς αὐτόν... οὔτε τὴν σύζυγόν σου δὲν εἶδες;... Ἄ! θὰ τὴν εὕρης μία κυρά!.. Ὁά ἰδῆς, φίλε μου, πολυτέλειαν καὶ οἶα! αὐτὸ μόνον σοῦ λέγω. Ἐχουν μίαν ὄραϊαν ἔπαυλιν εἰς τὴν Ἀνιέρην... Ἐκεῖ πέραν εἶνε καὶ ἡ οἰκογένεια Σέβη... Ὁλα αὐτά, φίλε μου, μας ἀπεμάκρυναν. Ὅταν κανεὶς γαίην πλούσιος περιφρονεῖ τοὺς συντρόφους... Οὔτε λόγον πλέον δὲν μας λέγουν, οὔτε μας ἐπισκέπτονται. Ἐγὼ, ἐννοεῖς, ὅτι δι' αὐτὰ ἀδιαφορῶ, ἀλλ' εἶνε τῇ ἀλήθειᾳ προσβλητικὸν δι' αὐτὰς τὰς κυρίας...

— Ὁ, πατέρα, εἶπε μετὰ σπουδῆς ἡ Ποθητὴ, γνωρίζεις πολὺ καλὰ ὅτι ἡμεῖς ἀγαπῶμεν πολὺ τὴν Σιδωνίαν καὶ δὲν μνησικακούμεν.

Ὁ ἠθοποιὸς κατήνεγκεν ὀργίλως σφοδρὰν πυγμὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Αἶ! καὶ δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα ἔχετε ἄδικον... Πρέπει τις νὰ μνησικακῇ κατ' ἐκείνων οἴτινες

προσπαθοῦν νὰ τὸν προσβάλουν, νὰ τὸν ταπεινώσουν...

Ἐδυσφόρει ἀκόμη διὰ τὴν ἀρνησιν τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὰ θεατρικὰ του σχέδια κερφαλίων καὶ δὲν ἀπέκρυπτε τὴν ἐχθροπάθειάν του.

— Ἄν εἴξευρες, ἔλεγε πρὸς τὸν Φράντζ, ἂν εἴξευρες τί σπαταλῆ γίνεται ἐκεῖ μέσα!.. Σοῦ προξενεῖ οἶκτον... Καὶ τίποτε δὲν γίνεται σωστὸν καὶ μὲ σκοπὸν. Ἐγὼ ὅπου σοῦ ἠμιλῶ ἐζήτησα ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου ἐν μικρὸν ποσὸν διὰ νὰ ἐξασφαλίσω τὸ μέλλον μου καὶ διὰ ν' ἀποκτήσῃ καὶ αὐτὸς σημαντικὰς ὠφελείας... Καὶ αὐτὸς μοῦ ἠονήθη καθαρὰ καὶ ξάστερα!.. Αἶ βέβαια... ἡ κυρία, βλέπεις, εἶνε πολὺ ἀπαιτητικὴ. Πηγαίνει μὲ τὸ ἄλογον, πηγαίνει εἰς τὰς ἱπποδρομίας μὲ τὴν ἀμαξάν καὶ ὠδηγεῖ τὸν σύζυγόν της ὅπως καὶ τὸ ἀμαξάκι της εἰς τὴν λεωφόρον τῆς Ἀνιέρης... Μεταξὺ μας σοῦ λέγω ὅτι δὲν πιστεύω νὰ εἶνε εὐτυχῆς ἐκεῖνος ὁ καυμένος ὁ Ρίσιερ... Ἡ γυναίκα αὐτῆ τοῦ κάμνει χίλιας ἱστορίας!..

Ὁ πρῶτος ἠθοποιὸς ἐπεράτωσε τὸν λόγον του καμνῶν ἐκφορτικῶς τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τοὺς δύο συναδέλφους του, ἐπὶ στιγμὴν δὲ ἐγένετο μεταξὺ αὐτῶν ἀνταλλαγὴ χειρονομιῶν, μορφασμῶν, ἐπιφωνημάτων καὶ πάσης τῆς μιμητικῆς τῶν ὑπαινεγμῶν.

Ὁ Φράντζ κατεπτοῖθη. Ἀκουσίως αὐτοῦ ἡ φοβερά βεβαιότης ἐπήρηγετο πανταχόθεν. Ὁ Σιγισμῶνδος ἐλάλησεν αὐτῷ μὲ τὸν τρόπον τοῦ χαρακτηρῶς του. Ὁ Δελομπέλ μὲ τὸν ἰδικόν του τρόπον. Τὸ δὲ ἐξαγόμενον ἦτο ἐν καὶ τὸ αὐτό.

Εὐτυχῶς τὸ δεῖπνον ἔληγεν. Οἱ τρεῖς ἠθοποιοὶ ἠγέρθησαν ἐκ τῆς τραπέζης καὶ μετέβησαν εἰς τὸ ζυποπωλεῖον τῆς ὁδοῦ Βλονδέλ. Ὁ Φράντζ ἔμεινε μετὰ τῶν δύο γυναικῶν.

Βλέπουσα αὐτὸν πλησίον της προσηπῆ καὶ φιλόστοργον ἡ Ποθητὴ ἠσθάνθη αἴφνης μεγάλην ὀρυμνὴν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Σιδωνίαν. Ἐσυλλογίσθη ὅτι ὅπωςδῆποτε εἰς τὴν μεγαθυμίαν ἐκείνης ὤφειλε τὴν εἰκονικὴν τοῦλάχιστον ἐκείνην εὐδαιμονίαν καὶ ὁ λογισμὸς οὗτος τὴν ἐνεθάρρυνεν ὅπως ὑπερασπίσῃ τὴν πρόην της φίλην.

— Νὰ σας εἰπῶ, κύριε Φράντζ, δὲν πρέπει νὰ πιστεύετε ὅτι σας εἶπεν ὁ πατήρ μου περὶ τῆς νύμφης σας... Πάντοτε ὁ πατήρ μου ὁ καυμένος εἶνε κομματιὶ ὑπερβολικός... Ἐγὼ γνωρίζω πολὺ καλὰ ὅτι ἡ Σιδωνία εἶνε ἀνίκανος νὰ πράξῃ τὰ κακὰ διὰ τὰ ὅποια τὴν κατηγοροῦν. Εἶμαι βέβαια ὅτι ἡ καρδία της δὲν ἠλλάξε καὶ ὅτι ἀγαπᾷ πάντοτε τοὺς φίλους της, ἂν καὶ κάπως τοὺς παραμελεῖ. Αὐτὰ ἔχει ὁ βίος! Ἀποχωρίζεται κανεὶς χωρὶς νὰ θέλῃ... Δὲν εἶνε ἀλήθεια, κύριε Φράντζ;

Πόσον εὐμορφον τὴν εὕρισκεν ἐνῶ ἐλάλει τοι-

ουτοτρόπως! Οὐδέποτε εἶχε παρατηρήσει τόσο τὰ λεπτὰ χαρακτηριστικὰ, τὴν ἀριστοκρατικὴν χροιάν τοῦ προσώπου της· ὅτε δὲ ἀπῆλθε τὴν ἐσπέραν ἐκείνην συγκινηθεῖς ἐκ τοῦ ἐνδιαφέροντος μεθ' οἷ ἡ νεάνις ὑπερήσπισε τὴν Σιδωνίαν, ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν θελκτικῶν γυναικείων λόγων δι' ὧν ἐδικαιολόγει τὴν σιγὴν καὶ τὴν ἀπομακρυνσιν τῆς φίλης της, ὁ Φράντζ Ρίσιερ ἀνελογίζετο μετὰ τινος αἰσθήματος ἐγωιστικῆς καὶ ἀπλοικῆς εὐαρεσκείας ὅτι ἡ νεάνις ἐκείνη τὸν ἠγάπησεν, ὅτι τὸν ἠγάπα ἴσως ἀκόμη καὶ τοῦ ἐφύλαττεν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας της θερμὴν καὶ προφυλαγμένην τὴν θέσιν, εἰς ἣν προθύμως τις ἐπιστρέφει ὡς εἰς καταφύγιον μετὰ τὰς ὁδύνας τοῦ βίου.

Ὁλην τὴν νύκτα ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ δωματίου του, δικτελῶν εἰσέτι ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐκ τοῦ ταξιδίου ζάλης καὶ λιανιζόμενος ἐκ τῆς ταλαντεύσεως, ἐκ τοῦ κρότου τῶν κυμάτων καὶ τοῦ σποδροῦ ἀνέμου τοῦ παρκαμένουτος καὶ μετὰ τὸ πέρας μακρῶν διαπλῶν, ὠνειρεύθη τοὺς χρόνους τῆς νεανικῆς του ἡλικίας, τὴν μικρὰν Σέβη, τὴν Ποθητὴν Δελομπέλ, τὰ παιγνίδια των, τὰς ἐργασίας των, τὴν Κεντρικὴν Σχολὴν, ἡστίνος ἡ ὀγκώδης οἰκοδομὴ ἐκεῖτο σιωπηλῇ καὶ σκυθρωπῇ ἐκεῖ πλησίον, εἰς τὰς ζοφερὰς ὁδοὺς τοῦ Ἐλους.

Εἶτα τὴν πρωΐαν, ὅτε τὸ φῶς καταπίπτον ἐκ τῶν ἄνευ παραπετασμάτων παραθύρων ἠνώχλει τοὺς ὀφθαλμούς του ἐξεγείρον ἐν αὐτῷ τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος καὶ τῶν φροντίδων τῆς ἡμέρας, ὠνειρεύθη πάλιν ὅτι ἦτο ἡ ὡς καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ὅτι ὁ ἀδελφός του πρὶν πορευθῆ εἰς τὸ ἐργαστάσιον διήνοιγε τὴν θύραν τοῦ δωματίου καὶ ἐφώναζε πρὸς αὐτόν:

— Ἐλα, ἔλα! σῆκω, ὀκνηρέ!

Ἡ φιλόστοργος αὐτῆ φωνὴ πολὺ ζωηρὰ καὶ πολὺ πραγματικὴ οὔσα τὸν ἐκκέμε ν' ἀνοιξῆ διὰ μιας τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ Ρίσιερ ἦτο ὄρθιος πλησίον τῆς κλίνης τοῦ ἀναμῆνων τὴν ἔγερσιν του μετ' ἀξιεράστου μειδιάματος καὶ μετὰ τινος συγκινήσεως. Ἀπόδειξεν δὲ ὅτι ἦτο πράγματι ὁ Ρίσιερ ἦτο ὅτι ἐν τῇ ὑπερβολικῇ αὐτοῦ χαρᾷ ὅτι ἐπανεβλέπε τὸν ἀδελφόν του Φράντζ δὲν εὕρισκεν ἄλλο νὰ εἰπῇ ἐμὴ τὴν συνήθη φρασίν του:

— Εἶμαι εὐχαριστημένος!.. εἶμαι εὐχαριστημένος!

Καίτοι ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο Κυριακὴ, ὁ Ρίσιερ οὐχ ἦττον κατὰ τὴν συνήθειάν του μετέβη εἰς τὸ ἐργαστάσιον ὅπως ἐπωφελοῦμενος τῆς ἐπικρατούσης αὐτόθι σιγῆς καὶ ἡσυχίας ἐργασθῆ ἐπὶ τῆς μηχανῆς του. Ἀμα ὡς ἐφθασεν ἔμαθε παρὰ τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι ὁ ἀδελφός του ἀφικόμενος κατέλυσε εἰς τὴν ὁδὸν Μπράκ καὶ προσ-

έδραμεν εκεί φαιδρός, έκπληττόμενος και δυσ-
ανασχέτων ὡπως οὖν διότι δὲν εἰδοποιήθη ἐγ-
καιρότερον καὶ πρὸ πάντων διότι ὁ Φράντζ
τὸν ἐστέρησε τῆς εὐχαριστήσεως τοῦ νὰ τὸν
ὑποδεχθῆ κατὰ τὴν πρώτην τῆς ἐπανόδου ἐσπέ-
ραν. Ἡ δυσἀρέσκεια αὐτῆ ἐξεδηλοῦτο ἀνὰ πά-
σαν στιγμήν εἰς τὴν ἀσυνάρτητον ἑμιλίαν του,
ἐν ἣ πάντα ὅσα ἤθελε νὰ εἶπῃ ἀπέμενον ἀτελεῖ,
διακοπτόμενα παρὰ παντοίων ἐρωτήσεων, καὶ
παραφύρων ἐπιφωνημάτων χαρᾶς καὶ στοργῆς.
Ὁ Φράντζ ἐδικαιολογήθη προβαλὼν τὴν κόπω-
σίν του καὶ τὴν εὐχρηστίαν ἣν ἠσθάνθη ἐπα-
νευρῶν τὸ πρῶτον τοῦ δωμάτιου.

— Καλά, καλά, ἔλεγεν ὁ Ρίσελερ, ἀλλὰ τώ-
ρα δὲν σὲ ἀφίνω πλέον... θὰ ἔλθῃς εἰς Ἀνιέρη
ἀμέσως... Σήμερα παίρνω καὶ ἐγὼ ἀδειαν...
Ἔννοεῖς ὅτι δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἐργασθῶ ἀπὸ
ἡλθες ἐσὺ... Πόσον θὰ ἐκπλαγῆ ἡ γυναῖκά
μου... καὶ πόσον θὰ εὐχαριστηθῆ! Τόσον συχνὰ
ἑμιλοῦμεν περὶ σοῦ... Τί εὐτυχία! τί εὐτυχία!..

Καὶ ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἠγαλλία, ἐγένετο φλύα-
ρος αὐτὸς ὁ τόσον σιωπηλός, ἐθαύμαζε τὸν
Φράντζ, τὸν εὗρισκε μεγάλον. Ἐν τούτοις ὁ μα-
θητῆς τῆς Κεντρικῆς Σχολῆς ἦτο ἤδη ὑψηλὸς
τὸ ἀνάστημα καὶ ὅτε εἶχεν ἀνχωρήσει μόνον
τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του ἀπέκτη-
σαν ζωηρότερον ἐκφρασίν καὶ οἱ ὤμοί του ἠυ-
ρύνθησαν, ὑπῆρχε δὲ μεγάλη διαφορά μεταξὺ
του ὑψηλοῦ νεκρίου τὴν ὄψιν ἔχοντος ἱεροσπου-
δαστοῦ ὅστις εἶχεν ἀπέλθει πρὸ δύο ἐτῶν εἰς
Ἰσραηλίαν καὶ τοῦ ὠραίου ἐκείνου ἠλιοκαοῦς
ταξιδιωτοῦ, τοῦ σοβαροῦ ἄμα καὶ ἠπίου.

Ἐνῶ ὁ Ρίσελερ τὸν παρετήρει ὁ Φράντζ ἀφ'
ἐτέρου παρετήρει μετ' ἄκρας προσοχῆς τὸν ἀ-
δελφόν του καὶ εὗρισκον αὐτὸν ἀπαρλλακτον,
ἀπλοϊκὸν ὡς πάντοτε, φιλόστοργον, ἀφηρημένον
ἐνίοτε, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν:

— Ὅχι δὲν εἶνε δυνατόν!.. δὲν ἔπαυσε νὰ
εἶνε τίμιος ἄνθρωπος!

Ἀναλογιζόμενος δὲ τότε ὅσα ἐτόλμησαν νὰ
ὑποθέσωσιν, ἐξωργίζετο ἔτι μάλλον κατὰ τῆς
γυναίκος ἐκείνης τῆς διεφθαρμένης καὶ θολῆς,
ἣτις ἠπάτα τὸν σύζυγόν της τόσον ἀναισχύν-
τως καὶ ἀτιμωρητῆ ὥστε νὰ κάμνη τοὺς ἄλλους
νὰ πιστεῦσιν ὅτι καὶ αὐτὸς ἦτο συνένοχος της.
"Ὡ! οἶαν φοβεράν ἐξήγησιν ἐμελλε νὰ λάβῃ μετ'
αὐτῆς! πόσον τραχέως ἐμελλε νὰ τῆς ἐμιλή-
σῃ καὶ νὰ τῆς εἶπῃ: «Κυρία! σὲς ἀπαγορεύω,
μὲ ἔννοεῖτε καλῶς; σὲς ἀπαγορεύω νὰ ἀτιμα-
ζήτε τὸν ἀδελφόν μου!»

Ταῦτα ἐσυλλογίζετο καθ' ὅλον τὸ διαστημα
τῆς ὁδοῦ, ἐνῶ ἐβλεπε παρερχόμενα τὰ ἰσχνὰ
ἀκόμη δένδρα ἐνθεν καὶ ἐνθεν τῆς σιδηροδρο-
μικῆς γραμμῆς τοῦ ἀγίου Γερμανοῦ. Ὁ Ρίσελερ
ἀντικρὺ αὐτοῦ ἤρχισε νὰ φλυαρῆ ἀδικόπως.
Ἐλάλει περὶ τοῦ ἐργασταίου, περὶ τῶν ὑπο-

θέσεών του. Τὸ παρελθὸν ἔτος εἶχε κερδίσει
ἕκαστος τῶν συνεταίρων ἀνὰ τεσσαράκοντα χι-
λιαδάς φράγκων ἀλλὰ τὸ κέρδος θὰ ἦτο πολὺ
μεγαλειότερον ἄμα ὡς ἤθελε τεθῆ εἰς ἐνέργειαν ἡ
ἐκτυπωτικὴ μηχανή. «Μία μηχανὴ ἀγαπητέ
μου Φράντζ, περιστροφος καὶ δωδεκάγωνος, δυ-
ναμένη νὰ ἐνεργῆ διὰ μίας μόνης στροφῆς τοῦ
τροχοῦ τὴν ἐκτύπωσιν σχεδίου ἀπὸ δώδεκα μέ-
χρι δεκαπέντε χρωμάτων, ἐρυθροῦ ἐπὶ ῥοδίνου,
πρασίνου βαθέος ἐπὶ πρασίνου ἀνοικτοῦ, χωρὶς
συγχυσιν, χωρὶς ἀπορρόφησην, χωρὶς τὸ ἐν ση-
μείον νὰ βλάψῃ τὸ ἄλλο ἢ τὸ ἐν χρῶμα νὰ ἐξου-
δετερώσῃ ἢ ν' ἀπορροφήσῃ τὸ ἄλλο... Κατα-
λαμβάνεις, ἀδελφούλη μου;... Μία μηχανὴ
ἡ ὅποια θὰ εἶνε καλλιτέχνις, ὡς νὰ ἦτο ἄνθρω-
πος... Θὰ εἶνε ἀληθὴς ἐπαναστάσις εἰς τὴν
ἐργασίαν τοῦ χρωματιστοῦ χαρτοῦ»

— Ἀλλὰ, ἠρώτα ὁ Φράντζ, μετὰ τίνος ἀνη-
συχίας, τὴν εὔρες αὐτὴν τὴν ἐκτυπωτικὴν
μηχανήν, ἡ καταγίνεσαι ἀκόμη εἰς τὴν ἐφεύ-
ρεσίν της;

— Τὴν εὔρον καὶ τὴν παραεὔρον!.. Ἀῦριον
θὰ σοῦ δείξω ὅλα μου τὰ σχέδια. Ἐφεῦρον μά-
λιστα ταῦτοχρόνως καὶ ἓνα αὐτοματικὸν κρε-
μαστῆρα διὰ νὰ χρωματίζεται τὸ χαρτὶ εἰς τὰς
βάθδους τοῦ ξηραντηρίου. Τὴν προσεχῆ ἐβδο-
μάδα θὰ καθίσω εἰς τὸ σπῆτι μαζ, ὑψηλὰ εἰς
τὸ ὑπερῶον μόνος καὶ θὰ κατασκευάσω μυστη-
ριωδῶς τὴν πρώτην μηχανήν μου ἰδιοχείρως.
Πρέπει ἐντὸς τριῶν μηνῶν νὰ λάβωμεν καὶ τὰ
διπλώματα τοῦ προνομίου καὶ νὰ ἐργάζεται ἡ
μηχανή... Θὰ ἰδῆς, ἀγαπητέ μου Φράντζ, θὰ
καμωμεν μετ' αὐτὴν τὴν τύχην μας ὅλοι!...
Φαντάσου πόσην εὐχαρίστησιν θὰ αἰσθανθῶ ἀν
δυνθῶ ν' ἀνταποδώσω εἰς τοὺς Φρομῶν μέρος
τοῦ καλοῦ τὸ ὅποιον μοῦ ἔκαμαν... Ἄ! τί
νὰ σοῦ εἶπω, ὁ Θεὸς μετ' ἠξίωσε νὰ γείνω εὐ-
τυχής!

Καὶ ἤρχισεν ἀκριθμῶν τὰς εὐτυχίας του.
Ἡ Σιδωνία ἦτο πλάσμα ἀγαθώτατον, γυνὴ
ἀξιέροστος, ἣτις περιεποιεῖ τιμὴν εἰς αὐτόν. Εἶ-
χον κατοικίαν λαμπράν. Εἶχον σχέσιν μετ' τὸν
ἐκλεκτὸν κόσμον. Ἡ σύζυγός του ἐψάλλεν ὡσὰν
ἀηδὸν χάρις εἰς τὴν τόσον ἐκφραστικὴν μέθο-
δον τῆς κυρίας Δόβσων... Λαμπρὰ γυνὴ καὶ
αὐτὴ ἡ κυρία Δόβσων!.. Ἐν μόνον ἔλυπει
τὸν ἀγαθὸν Ρίσελερ, ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ
Σιγισμύδου ἀνεξήγητος ψυχρότης. Ὁ Φράντζ
βεβαίως θὰ τὸν ἐβοήθει ὅπως διαφωτίσῃ αὐτὸ
τὸ μυστήριον.

— Ὡ, καί, θὰ σὲ βοηθήσω, ἀδελφέ μου.
ἀπῆλθα ὁ Φράντζ μετ' οὓς ὀδόντας συνεσιγμέ-
νους καὶ τὸ ἐρύθημα τῆς ὀργῆς ἀνῆρχετο εἰς τὸ
μέτωπόν του ἐπὶ τῆ ἰδέᾳ ὅτι εἶχε καταστῆ
πρὸς καιρὸν ὑποπτος ἡ εἰλικρίνεια ἐκείνη καὶ
ἡ ἐντιμότης τοῦ χαρακτῆρος ἣτις εὗρισκετο ἐμ-

προσθὲν τοῦ λαλοῦσα τὴν ἀπροκάλυπτον καὶ
ἀφελῆ τῆς γλώσσης. Εὐτυχῶς εἶχεν ἤδη φθῆσει
αὐτός, ὁ τιμωρός, ὅστις ἐμελλε νὰ θέσῃ ὅλα τὰ
πραγματα ἐν ταξεί.

Ἐν τοσοῦτῳ ἐπλησίασαν εἰς τὴν ἐν Ἀνιέρῃ
ἐπαυλιν, ἣν ὁ Φράντζ μακρόθεν ἐγνώρισεν χά-
ρις εἰς τὴν ἰδιόρρυθμον κλίμακά της ἐν εἶδει
πυργίσκου στίλβοντος ἐκ τῶν καινουργῶν καὶ
κυανίζόντων σχιστολίθων. Ἐφάνη αὐτῷ ἐπίτη-
δες κτισθεῖσα διὰ τὴν Σιδωνίαν, ὡς κλωθὸς
καταλλήλος διὰ τὸ πτηνὸν ἐκεῖνο τὸ ἔχον τόσον
ἰδιότροπον καὶ ἐπιδεικτικὸν πτέρωμα.

Ἡ ἐπαυλις ἦτο διώροφος, ἐφαίνοντο δὲ μα-
κρόθεν ἐκ τοῦ σιδηροδρόμου τὰ παρὰ τῆς
μετὰ τὰ περαπετάσματα τῶν τὰ ὑπεραμμένα διὰ
ῥοδοχροῦ ὑφάσματα ἀστράπτοντα ἐν τῷ μέσῳ
χλοεροῦ κήπου, ἐνθα διεκρίνετο στίλβουσα ὑπερ-
μεγέθης σφαῖρα ἐξ ἀγγλικῆς μεταλλοῦ.

Ὁ ποταμὸς ἔρρεε πλησίον, παρισινήν ἔχων
ἀκόμη τὴν ὄψιν, πεπληρωμένος ἐξ ἀλύσεων ἐκ
παραπηγμάτων λουτρῶν, ἐξ ὀγκωδῶν σκαφῶν,
σειῶν κατὰ πάσαν αὐτοῦ ἐλαφρὰν κυμάτωσιν
πληθύν ἐλαφριτάτων μικρῶν λέμβων, προσθε-
μένον παρὰ τὸν λιμενίσκον, ὧν τὰ νεωστὶ ἀνα-
γεγραμμένα ἐπιδεικτικὰ ὀνόματα κατεκλυπτε
κόνας ἀνθρώπων. Ἀπὸ τῶν παραθύρων της ἡ
Σιδωνία ἠδύνατο νὰ βλέπῃ τὰ παρὰ τὰς ὄχθας
ἐστιατόρια, σιωπηλὰ καὶ ὅλην τὴν ἐβδομάδα,
πλήρη κατὰ τὴν Κυριακὴν ποικίλου καὶ θορυ-
βώδους πλήθους οὗ ὁ εὐθυμὸς θόρυβος ἀνεμί-
γνυτο μετ' τὸν βαρὺν κρότον τῶν κωπῶν καὶ ἀπὸ
ἀμφοτέρων τὰς ὄχθας ἀνερχόμενος συνηνοῦτο
ὑπεράνω τοῦ ποταμοῦ μετ' τὸ ρεῦμα ἐκεῖνο τῶν
κρότων, τῶν κραυγῶν, τῶν προκλήσεων, τῶν
γελάτων, τῶν ἄσματων, ὅπερ κατὰ τὰς ἐορτα-
σίμους ἡμέρας ἀνέρχεται καὶ κατέρχεται ἀδιά-
κοπον ἐπὶ ἐκτάσεως μήκους δέκα λευγῶν παρὰ
τὸν Σηκουάναν.

Τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος ἐφαίνοντο
περιπλανώμενοι ἄνδρες τετραχηλισμένοι, ὄκη-
ροί, ἄεργοι, ἢ ἐργάται φέροντες εὐρεῖς πῖλους ἐκ
χονδροῦ ἀγύρου, ὅζεις τὴν κορυφὴν καὶ μάλλινα
ὑποκάμισα, γυναῖκες καθήμεναι ἐπὶ τῆς τετρα-
μῆνης χλόης, ἀδρανεῖς, μετ' τὸ ρεῦμα βλέμμα
τῶν βοσκουσῶν ἀγελάδων. Πάντες οἱ πλανόδιοι
ἐμποροὶ, οἱ ὄργανοπαίχται, οἱ ἀρπισταί, οἱ πλα-
νητες σχινοδοκταί, ἐσταμάτων ἐκεῖ ὡς εἰς περι-
χωρον. Ἡ παραποτάμιος ὁδὸς ἦτο πάντοτε
πλήρης ἐξ αὐτῶν, οἱ δὲ παρ' αὐτὴν οἰκίσκοι
ἠνοίγοντο ἄμα τῇ προσεγγίσει τῶν καὶ ἐφαί-
νοντο εἰς τὰ παρὰ τῆς λευκοῦ γυναικείου χιτῶ-
νες κακῶς ἡμροσμένοι καὶ κόμμι ἐν ἀταξίᾳ καὶ
ὀκηρὰς τις κεννοσύριγξ οἰονεῖ ἐπισκοποῦσα ὡς
ἐπιθυμητὴν ἀνάμνησιν τῶν ἐγγύς κειμένων Πα-
ρισίων τὰς πλανήτιδας αὐτὰς χυδαίας δια-
σκεδάσεις.

Τὸ ἐν γένει θέαμα ἦτο θλιβερόν καὶ ἀηδές.

Ἡ μόλις φυομένη χλόη ἐκίτρινιζεν ὑπὸ τὰ
βήματα. Ὁ κονιορτὸς ἦτο μέλας καὶ ἐν τούτοις
κατὰ πάσαν Πέμπτην αἰ ἐταίραι τῆς ἀνωτέρας
περιωπῆς διήρχοντο ἐκεῖθεν διευθυνόμεναι εἰς
τὴν Δέσχην μετὰ μεγάλῃς σπουδῆς ἐντὸς τῶν
εὐθραύστων ἀμαξίων τῶν τῶν ὀδηγουμένων ὑπὸ
δανεικῶν ἠνιοχῶν. Ταῦτα πάντα ἤρεσκον εἰς τὴν
ἐμικνῆ ἐκείνην Παρισινήν, τὴν Σιδωνίαν ἄλ-
λως τε κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτῆς ἡλικίαν ἡ
μικρὰ Σέβη εἶχεν ἀκούσει πολὺς νὰ γίνεταί
λόγος περὶ τῆς Ἀνιέρης παρὰ τοῦ ἐνδόξου Δε-
λομπέλ, ὅστις ἐπόθει νὰ ἔχῃ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα,
ὅπως τόσοι ἄλλοι ἠθοποιοί, ἓνα οἰκίσκον, μίαν
γωνίαν ἐξοχῆς, εἰς τὴν ὅποιαν νὰ ἐπιστρέφῃ διὰ
τῶν ἀμαξιστοιχιῶν τῆς ἡμισείας μετὰ τὸ με-
σονύκτιον μετὰ τὴν λήξιν τῶν θεατρικῶν πα-
ραστάσεων.

Ἐπεται συνέχεια!

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

Οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ὀλίγον ἐνδιαφέρον-
ται διὰ τὰς θεωρίας, κρίνουσι δὲ ἐν γένει περὶ
τῆς σπουδαιότητος ἐπιστήμης τινὸς ἐκ τῶν πρα-
κτικῶν ἀποτελεσμάτων, εἰς ἃ κατέληξεν αὐτὴ
καὶ τῆς ἀμέσου ὠφελείας τὴν ὅποιαν ἐξ αὐτῆς
δύναται νὰ συναγάγῃ. Ἐνεκα τούτου εἰσὶ
προδιατεθειμένοι νὰ ὑποδεχθῶσι καλῶς τοὺς
ἐπαγγελλομένους τὸν γνώστην τοῦ μέλλοντος
νὰ ἐπικρατήσῃ καιροῦ διὰ χρονικὰς περιόδους
κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον μακράς. Συνχέοντες
ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως τὴν μετεωρολογίαν μετὰ
τῆς ἀστρονομίας, καὶ γνωρίζοντες ἐκ πείρας ὅτι
τὰ ἡμερολόγια ἠρίζουσιν ἀκριβῶς τὴν χρονολο-
γίαν, καθ' ἣν τελεστήσονται τὰ διάφορα οὐρα-
νια φαινόμενα, ἄγονται εἰς προλήψεις καθ' ἃς
συγγέουσι τὰ οὐράνια φαινόμενα πρὸς τὰ τῆς
ἀτμοσφαιρας, καὶ ζητοῦσι παρὰ τῆς ἀστρονο-
μίας νὰ προείπῃ τὸν μέλλοντα νὰ ἐπικρατήσῃ
καιρὸν Αἰ ἐπανειλημμέναι διαψεύσεις τὰς ὅποι-
ας ὑφίστανται παραβάλλοντες τὴν πραγματικότητα
πρὸς τὰς προφητείας τῶν ἡμερολογίων, δὲν τα-
ρασσουσιν αὐτοὺς ποσῶς, καὶ διατηροῦσι μετ'
ἐπιμελείας τὴν πίστιν αὐτῶν εἰς τὰς ἐπιδησεις
τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ εἰς τὰς
προρήσεις τῶν Καζιμίων.

Δι' ὀλίγους, δι' ἐκείνους μόνον ἴσως, οἵτινες
ἐμελέτησαν τὰ εὐμεταβλητότατα φαινόμενα,
ὧν θέατρον εἶνε ἡ κινήτῃ ἀτμοσφαῖρα, εἶνε ὀρθὸν
να ὑπολογισθῶσιν αἱ δυσκολαὶ τοῦ περιπλάκου
προβλήματος τῆς προγνώσεως τοῦ μέλλοντος νὰ
ἐπικρατήσῃ καιροῦ. Ἐν τούτοις δὲν εἶνε πρό-

βλημα ἀπολύτως ἀνεπίδεκτον λύσεως, καὶ οἱ ἐνήμεροι τῶν προσῶν τῆς πρακτικῆς μετεωρολογίας γνωρίζουσιν ὅτι κατορθώθη ἤδη, ἴσως ἐν ἀσθενεῖ μέτρῳ, νὰ συναχθῶσι συμπεράσματα ἐνδιαφέροντα. Θὰ προσπαθῶ νὰ ἐκθέσω ἐν ταῦθα κεφαλαιωδῶς τὰ συμπεράσματα ταῦτα. Ἀλλὰ, πρὸ τούτου, ἄς τεθῆ τὸ πρὸς λύσιν πρόβλημα ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ μορφήν.

Οἱ ὀμιλοῦντες περὶ τῆς προγνώσεως τοῦ καιροῦ, ζητοῦσι νὰ δοθῶσιν αὐτοῖς ἐνδείξεις προλέγουσαι τὸν καιρὸν διὰ χρονικὰς περιόδους μακρὰς καὶ μάλιστα νὰ ὀρισθῆ ἡ μέλλουσα κατάσταση τῆς ἀτμοσφαιρῆς διὰ τοιαύτας περιόδους. Δὲν ἀρκεῖ δηλαδὴ νὰ προγνωσθῆ ποῖος καιρὸς θὰ ἐπικρατήσῃ σήμερον ἢ αὔριον, ἀν ὁ καλὸς ἢ κακὸς καιρὸς ὅστις ὑφίσταται νῦν θὰ διατηρηθῆ ἢ θὰ παύσῃ προσεχῶς· ἀλλὰ ζητοῦσι νὰ γνωσθῆ ἔτι ὅποιον χαρακτῆρα θὰ ἔχη ὀλόκληρος ἡ τρέχουσα ἐποχὴ τοῦ ἔτους, ἢ ποῖον θὰ ἔχουσιν αἱ ἄλλαι ἐποχαί. Τὸ θέρος δηλαδὴ θὰ εἶνε θερμὸν, θὰ εἶνε βροχερὸν ἢ ξηρὸν; Ὁ χειμὼν θὰ εἶνε γλυκὺς ἢ ὄχι; Εἰς τοιαύτας ἀπαιτήσεις βεβαίως δὲν δύναται ἡ ἐπιστήμη νὰ ἐπαρκέσῃ. Ἀλλως καὶ ἐάν ἦτο δυνατόν νὰ δοθῆ κατάλληλος ἀπόκρισις εἰς τινὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐρωτήσεων, θὰ ἔμενον ἔτι νὰ ὀρισθῆ διὰ ποῖαν ἐκτασιν τῆς χώρας λέγεται ἡ πρόγνωση αὕτη. Πρόκειται περὶ προρρήσεως ἀφορώσης χώρον περιωρισμένον, ὀλόκληρον ἢ μέρος, ἢ μέρος αὐτῆς; Ἐννοοῦμεν δὲ καλῶς ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶνε ἀληθὲς διὰ μίαν χώραν, δὲν εἶνε ἀναγκαῖον διὰ τὴν πλησιόχωρον· ὅτι ἐκεῖνο ὅπερ προλέγεται διὰ τὴν Πελοπόννησον, δὲν εἶνε ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον διὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ ὅτι πρέπει ἔτι νὰ χωρίζωμεν τὰς χώρας τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν τῆς Ἀνατολικῆς. Ἄς ἐξετάσωμεν νῦν διαδοχικῶς πάσας ταύτας τὰς περιστάσεις, καὶ ἄς ἴδωμεν τί ἡ ἐπιστήμη ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ συμπεράνωμεν περὶ ἑκάστης αὐτῶν.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη μακρῶν σκέψεων διὰ νὰ ἐνοήσωμεν ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς προγνώσεως τοῦ καιροῦ διὰ δεδομένην ἡμέραν καὶ δι' ὠρισμένον τόπον δὲν θὰ λυθῆ ποτέ. Τοιαύτη ἀξίωσις θὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τὴν ἀξίωσιν τῆς προγνώσεως τοῦ μεγέθους τῶν κυμάτων τοῦ Ὠκεανοῦ ἐν μελλούσῃ τρικυμῇ καὶ ἐν ὠρισμένῃ ἡμέρᾳ. Ἀλλως ὅμως θὰ εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἐάν ἤκουσμεθα νὰ ζητήσωμεν ὅποια θὰ ἦτο ἡ πιθανὴ κατάσταση τῆς ἀτμοσφαιρῆς διὰ τινὰ ἡμέραν ἢ διὰ τὴν ἐπομένην, στηριζόμενοι ἐπὶ συγχρόνων ἐνδείξεων, συμπεραινόντες δηλαδὴ ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς θέας τῶν νεφῶν. Οἱ διερχόμενοι τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς τῶν ἐν τῷ ἐλευ-

θέρῳ ἀέρι, οἱ ναυτικοὶ καὶ γεωργοί, διδασκόμενοι ἐκ πολυχρονίων παρατηρήσεων, δύνανται, ἀνευ τῆς βοήθειας ἐπιστημονικοῦ τινος ὄργανου, νὰ συναγάγωσιν ἐνδείξεις ἐξαιρετούς. Ἰδοὺ προγνωστικὰ τινὰ τοῦ καιροῦ τοιοῦτῳ τρόπῳ συναχθέντα.

Ἡ ὄψις τοῦ οὐρανοῦ, κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσιν τοῦ ἡλίου, παρέχει πολλάκις χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ προσεχοῦς καιροῦ. Ἐάν ὁ οὐρανὸς εἶνε καθαρὸς καὶ ὁ ἥλιος λαμπρὸς, ἢ ἐάν τὰ νέφη τὰ ὀπίκ καλύπτουσιν αὐτὸν διαλύονται ἅμα τῇ ἀνατολῇ αὐτοῦ ὑπάρχει πιθανότης καλῆς ἡμέρας. Ἀπ' ἐναντίας, προλέγεται βροχὴ, ὅταν ὁ οὐρανὸς εἶνε ἐρυθρὸς κατὰ τὴν ἀνατολὴν, πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου, καὶ ἡ ἐρυθρότης αὕτη ἐξαφανίζεται κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἀστέρος τούτου. Ἐάν αἱ πρώται ἀκτίνες τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας φαίνονται ὑπεράνω ζώνης νεφῶν, προαγγέλλεται ἄνεμος· καλὸς δὲ καιρὸς ἐάν αἱ ἀκτίνες φαίνονται εἰς τὸν ὄριζοντα. Ὁ καλὸς καιρὸς τῆς ἐπαύριον προγνωρίζεται, ἐάν ὁ ἥλιος δῆ ἐν τῷ μέσῳ οὐρανοῦ διαχυθῆ, χρώματος ῥόδου ἢ πορτοκαλίου. Ἐάν τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὸν ὄριζοντα εἶνε πολὺ ἐρυθρὸν, ἢ κίτρινον λαμπρὸν, προαγγέλλεται ἄνεμος· βροχὴ δὲ, ἐάν εἶνε κίτρινον ἀνοικτόν, ἢ ὁ ἥλιος δῆ ἐπισθεν παραπετάσματος ἐκ νεφῶν πυκνῶν, ἐνῶ ὁ ὄριζων κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἔχει χρῶμα πορφυρῶν ἢ χαλκοῦν.

Ἡ ἐκτακτος διαφανεία τῆς ἀτμοσφαιρῆς, ἠτις ἐπιτρέπει νὰ βλέπωμεν μετὰ μεγάλῃς εὐκρινείας τὰ ἀπομεμακρυσμένα ἡμῶν ἀντικείμενα, εἶνε ἐνδείξις προλέγουσα τὴν βροχὴν, ἐάν αὕτη συμπίπτῃ μετὰ θερμοκρασίας ὑψηλῆς. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε πολὺ ὑγρὰ, ὑπερπλήρης ἀτμῶν ἐν διαλύσει τελείᾳ, τοὺς ὁποίους νυκτερινὴ ψύξις ἢ πνοὴ ἀνέμου ψυχροῦ δύναται νὰ κατακρημνίσῃ. Συνήθως ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τῆς βροχῆς προηγείται πυκνὴ ὁμίχλη καὶ σκοτεινότης διαδέχεται ἀποτόμως τὴν μεγάλην διαύγειαν τῆς ἀτμοσφαιρῆς.

Μετὰ καλὸν καιρὸν κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥτον διαρκῆ, τὰ πρώτα συμπτώματα τὰ προαγγέλλοντα τὴν μεταβολὴν αὐτοῦ, εἶνε ἡ ἐμφάνισις μικρῶν λευκῶν νεφῶν τὰ ὅποια διακρίνονται ἐν τῇ μετεωρολογίᾳ διὰ τοῦ ὀνόματος cirrus, φαίνονται δὲ συνιστάμενα ἐκ νηματῶν διαστουρούμενων. Τὰ νέφη ταῦτα, σχηματιζόμενα ἐκ κρυστάλλων πάγου, ἴστανται εἰς μεγάλα ὕψη ἐν τῇ ἀτμοσφαιρῇ. Ὅσον δὲ μάλλον φαίνονται ἀνυψούμενα καὶ ἀπομακρυνόμενα, τόσο ἡ μεταβολὴ τοῦ καιροῦ ἢν προλέγουσι θὰ ἐπέλθῃ βραδεῖα μὲν, ἀλλὰ μάλλον ἀξιοσημείωτος. Τὴν νύκτα, τὰ νέφη ταῦτα διακρίνονται μετὰ δυσκολίας καὶ δὲν ἀποκρύπτουσιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τοὺς μικροτάτους ἀστέρας. Πρὸς τούτους

εἶνε ταῦτα πρόδρομοι τῶν τρικυμιῶν. Ὅταν ὁ κακὸς καιρὸς προσεγγίξῃ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ, τὰ νέφη ταῦτα τελευταία ἐξαφανίζονται, ἢ ἐξαφανίσις δὲ αὐτῶν εἶνε ἀσφαλὲς πρόρρησις τοῦ καλοῦ καιροῦ.

Συμπληροῦμεν τὰς εἰδήσεις ταύτας τὰς ὁποίας πολυχρόνιοι παρατηρήσεις τῶν ναυτικῶν ἐυσυνηματοποίησαν, δι' ἐκείνων τὰς ὁποίας ὁ Fitz Roy ἐν τῷ ὑπὸ τὸν τίτλον *Le livre du Temps* συγγράμματι αὐτοῦ διδει.

Τὰ ἐλαφρὰ νέφη, λέγει, ὧν ἡ περιφέρεια δὲν διακρίνεται καλῶς προαγγέλλουσι τὸν καλὸν καιρὸν ἢ τὰς μετρίας ἐντάσεως αὔρας· νέφη παχέα ὧν ἡ περιφέρεια ἀκριβῶς διακρίνεται, προαγγέλλουσιν ἄνεμον· οὐρανὸς βαθέας κυανοῦ χρώματος καὶ σκοτεινοῦ προαγγέλλει ἄνεμον οὐρανὸς διαυγῆς καὶ λαμπρὸς δεικνύει τὸν καλὸν καιρὸν. Ὅσον τὰ νέφη φαίνονται μάλλον ἐλαφρὰ καὶ εὐκίνητα, τόσο ὀλιγώτερον πρέπει νὰ περιμένωμεν ἄνεμον· ὅσον εἰσὶ παχέα, κυλινδρικοῦ σχήματος, ἢ κατακερατισμένα καὶ πρὸς κύματα θαλάσσης ὁμοιάζοντα, τόσο ὁ ἄνεμος θὰ εἶνε ἰσχυρότερος. Μικρὰ νέφη μελανὰ προλέγουσι βροχὴν. Νέφη ἐλαφρὰ κινούμενα ταχέως κατὰ διεύθυνσιν ἀντίθετον τῶν πυκνῶν ἀθροισμάτων προαγγέλλουσι τὸν ἄνεμον καὶ τὴν βροχὴν.

Χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ γλυκὺ, ἐλαφρὸν, λεπτόν, μετὰ νεφῶν σχήματος εὐκρινούς, δεικνύουσι ἢ συνοδεύουσι τὸν καλὸν καιρὸν. Τὰ ἀσυνήθη χρώματα τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ νεφῶν πυκνῶν, περιφεινείας ἀποτόμου, δεικνύουσι βροχὴν καὶ πιθανώτατα ἄνεμον.

Ἐξετάσατε τὰ νέφη τὰ ὅποια σχηματίζονται εἰς τὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ· ἐάν διατηροῦνται ἐκεῖ, ἀξάνοντα ἢ καταπίπτοντα, προαγγέλλουσι βροχὴν· ἐάν ἀνερχόμενα διασκορπίζονται, καλὸν καιρὸν. Ἡ ἐκτακτος λαμπρὴ τῶν ἀστέρων, ἢ μικρὰ ἐντάσις ἢ ἡ φαινομένη αὐξήσις τῶν περὶ αὐτὴν σχηματιζόμενοι τὰ τμήματα τῶν οὐρανίων τοῶν τὰ σχηματιζόμενα ἐπὶ τῶν κενωρισμένων νεφῶν, δεικνύουσι ὅτι ὁ ἄνεμος ὁ πνέων θὰ αὐξήσῃ κατὰ τὴν ἐντασιν καὶ ὅτι θὰ ἔχωμεν βροχὴν.

Εἰς τὰ σημεῖα τὰ προλέγοντα τὸν καιρὸν τὰ συναγόμενα ἐξ ἐνδείξεων τοῦ οὐρανοῦ ἢ ἐκ τῶν ἀστέρων, δύναμεθα νὰ συνδυάσωμεν τὰς προγνώσεις τὰς ὁποίας μᾶς παρέχουσι τὰ φυτὰ καὶ ἐνίοτε τὰ ζῶα, τῶν ὁποίων ἡ συμπεριφορὰ μεταβάλλεται εἰς τὰς μεγάλας μεταβολὰς τῆς ἀτμοσφαιρῆς. Ἀλλὰ ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ ἐκτιμῆσῃ καλῶς τὴν σημασίαν τῶν τοιοῦτου εἶδους ἐνδείξεων. Εἰς τὰ ἐξ αὐτῶν

συναγόμενα συμπεράσματα δὲν πρέπει νὰ ἀποδίδωμεν μεγάλην σημασίαν καὶ γενικότητα, τὴν ὁποῖαν ἀναμφιβόλως δὲν ἔχουσιν. Ἐάν δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ἐνίοτε, χρησιμεύουσι δι' ἐκείνους ὅτινας μακθάνουσι τὴν σημασίαν αὐτῶν. Ἐχουσι δηλαδὴ ἀξίαν τινὰ αἱ ἐνδείξεις αὗται διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους τῶν ὁποίων τὴν ὀξυδερκειαν ἀνέπτυσαν μακρὰ καὶ πολυχρόνιοι παρατηρήσεις.

Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.
Καθηγητὴς τῆς μετεωρολογίας

ΤΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ

ΛΕΙΤΗΜΑ

Εἶμαι, μοι εἶπεν ὁ ταγματάρχης Σαῖν-Ζενί, τῆς αὐτῆς γνώμης μετὰ τὴν ὠραίαν ἐκείνην κυρίαν, ἠτις τρώγουσα καλὸν καρπὸν, ἀνέκραξε: Κρίμα νὰ μὴν εἶναι καὶ αὐτὸ ἁμαρτία! Ὑπάρχουσι τῶν τι κισθήματα τὰ ὅποια δὲν ἔχουν ὄλην τὴν γλυκύτητα, εἰμὴ μόνον ὅταν ἀναμιγνύεται μετὰ αὐτὰ γεῦσις τρόπον τινὰ ἀπηγορευμένου καρποῦ· αἱ ἀπολαύσεις τότε διατηροῦσι δὲν ἠξυρῶ ποῖαν γλυκεῖαν ἅμα καὶ πικρὰν ἀνάμνησιν, ἠτις διπλασιάζει τὸ θέλητρον τῶν.

Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1871 εἰς μίαν τῶν τελευταίων μαχῶν αἰτίνας συνέθησαν περίξ τοῦ Μάνς, ἐπληρώθη βρέως εἰς τὸν ὄμον. Μετέφεραν εἰς Τούρ καὶ μετὰ διεύθυναν πρὸς φορητὸν νοσοκομεῖον ἐγκαθιδρυμένον ἐν τῷ οἴκῳ τῶν Ἀδελφῶν τῆς Ἑλπίδος. Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς γραφικῆς ἐκείνης καὶ ἡσύχου συνοικίας ἠτις ἐκτείνεται ὀπισθεν τῶν μοναστηρίων τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ εἶναι κατοικία σοβαρὰ καὶ εἰσὶ ἐν ὑπνώδῃ, κειμένη μετὰξὺ αὐλῆς καὶ κήπου καὶ χωριζομένη τῆς ὁδοῦ δι' ὑψηλοῦ τοίχου ὅπου φέρονται ἐλξόται ἐντὸς τῶν ἀμακρωμένων τοίτων. Ἡ μητρόπολις τοῦ ἁγίου Γατιανοῦ ἡ κειμένη πλησίον, ἐπεκτείνει τὴν μεγάλην τῆς σιανὴ ἐπὶ τῆς μονῆς ταύτης, ὅπου διαρκῶς ἀκούονται κωδωνοκρουαὶ μινυόμεναί μετὰ τραχείας κραυγῆς τῶν κορωνῶν τῶν φωλευουσῶν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν πύργων.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, ζαλισμένοι ἀπὸ ἰσχυρὸν πυρετόν, δὲν εἶχον καθαρὰν τὴν συνείδησιν τῶν περὶ ἐμὲ συμβαινόντων. Εἰς τοὺς ἐπιπέλας μου ἔβλεπον ἀορίστους μορφὰς μαύρας συγχεσμένους ἐνώπιον τῶν θολῶν ὀφθαλμῶν μου, ἡσθάνομην χεῖρας πολὺ μαλακὰς στηρίζουσας τὴν κεφαλὴν μου ἐπὶ τοῦ προσκεφαλοῦ καὶ ψιθυρὸν ὕψασμάτων ἐλαφρῶν ὡς βόμβον πτερύγων. Ἀπὸ ὅμως ὁ πυρετὸς ἠλαττώθη καὶ τὸ πνεῦμα μου ἀνέλαβε τὴν διαύγειάν του, τὸ πρῶτον τὸ ὅποιον διέκρινα μίαν πρῶϊαν ἐξυπνήσας ἦτο θελατικὴ μορφή νέας καλογραφικῆς φερύσης κάλυμμα λευκὸν καὶ κλινοῦσης ἐπ' ἐμοῦ μετὰ φιλοστόργου μερίμνης.

Ἦτο αὐτὴ ἡ μοναχὴ ἡ ὁρισθεῖσα διὰ τὴν φύλαξίν μου· ὠνομαζέτο ἀδελφὴ Ἀλεξία, θὰ ἦτο εἰκοσι τεσσάρων ἐτῶν καὶ ἐξαίρετως ὠραία. Λευκὸν πρόσωπον ὡσεὶδὲς καὶ λεπτοφυῆς, ὀφθαλμοὶ μεγάλοι μὲ τὸ χρῶμα τῆς κλιμακίδος, ῥίς λεπτὴ μὲ τὰ πτερύγια εὐκίνητα, στόμα ἐκφραζόν εὐφροσύνην, τοῦ ὁποῦ τοῦ ἀνώτερον χεῖλος ἔφερε μικρὸν χνοῦν. Ὑπὸ τὰς πλατεῖας μαύρας χειρῖδας αἱ λεπταὶ καὶ μαλακκαὶ χεῖρες τῆς διηυθέτου τὰ σκεπασματα μὲ ὑπερακριθεῖς προφυλαξείας, καὶ οἱ λόγοι τῆς ἦσαν μαλακώτεροι ἀκόμη τῶν χειρῶν τῆς. Μοὶ ἀπῆλθον ἐρωτήσεις μὲ μητρικὴν οικειότητα, εἰς τὰς ὑποίας ἀπῆλθον μὲ δειλὴν ἀμηχανίαν ἢ συνήθως δὲν ἔχω. Εἶνε πάντοτε κἄτι τι ἐνοχλητικώτατον δι' ἐνὸς ἀνθρώπου τοῦ κόσμου νέον καὶ ὀλίγον ματαίον νὰ νοσηλεύεται ἀπονεκρὰν γυναικῶν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἠναγκασμένος νὰ δειχθῆ μὲ τὴν θλιβεράν καὶ ἀηδῆ παραστασίαν τῶν ἀνθρωπίνων ἀσθενειῶν. Ἀλλ' ἡ ἀδελφὴ Ἀλεξία ἐξετέλει τὸ ἔργον τῆς μὲ τόσην εὐφροσύνην καὶ εὐδιαθεσίαν, ὥστε ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυσε τῆς ψευδοῦς μου αἰδοῦς, καὶ δὲν εἶχον πλέον καμμίαν ὡς πρὸς τοῦτο στενοχωρίαν.

Ἄμα ἤρχισα νὰ τρώγω, αὐτὴ μόνη ἐπέμελειτο τὰ τῆς τροφῆς μου. Μοὶ ἔφερε μικρὰς μερίδας ὀρεκτικῆς, παρεσκευασμένας μὲ τὴν θαυμασίαν ἐκείνην μαγειρικὴν δεξιότητα τῆς ὁποίας αἱ κάλογοι καὶ κατέχουσι τὸ μυστήριον. Διὰ νὰ νικήσῃ τὴν ἀταραξίαν μου ἐπένοει τόσον λεπτόγευστα ἐδέσματα, ὥστε αὐτὸν τὸν περίφημον γαστρονόμον Βριλλιά-Σαβαρέν ἠθέληον καθηδύνην, ἐνθυμοῦμαι ἰδίως κύπελλον μὲ θερμὸν γάλα ἐν ᾧ εἶχε γείνει ἐγγυμα νωπῶν ἰῶν, τῶν ὁποίων ἡ γείσις ἦτο νοστιμώτατα, ἀπέπνεον ἀρωμα ἄνοιξιως γλυκώτατον καὶ, γεύομενος τὸ ἀρωματώδες ἐκεῖνο γάλα, ἐνόμιζον ὅτι ἀνέπνεον τὴν πνοὴν αὐτὴν τῆς νεότητος τῆς ἀδελφῆς Ἀλεξίας.

Τῆς τὸ εἶπον μίαν τῶν ἡμερῶν γελῶν, καὶ οἱ λόγοι μου ἔφερον ἐπὶ τοῦ λευκοῦ προσώπου τῆς ἐν ῥόδινον χρῶμα ὅμοιον πρὸς τὸ χρῶμα τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀμυγδαλῆς. Καθόσον ἀνελαμβάνον δυναμείας, ὠμειλοῦμεν περισσότερο ἐν τῷ στενῷ θαλάμῳ, τὸν ὁποῖον κατεῖχον τῶρα μόνος. Πῦρ ἦπιον ὑπεβάλλετο ἐν τῇ ἐστία, ἐκαστοτε δὲ ἀκτίς ἡλίου διήρχετο τὸ παράθυρον καὶ εἴχε τὰ παραπετάσματα τῆς κλίνης μου, καὶ μακρὰν ἠκούομεν τὸν ἦχον κώδωνος ἐκκλησίας. Ἡ ἀδελφὴ Ἀλεξία μὲ ἠρώτα περὶ τοῦ γενεθλίου τόπου μου, περὶ τοῦ πολέμου, περὶ τῶν μυχῶν εἰς τὰς ὑποίας παρευρέθη· ἐγὼ τὴν ἠρώτων περὶ τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας, περὶ τῶν λόγων οἱ ὁποῖοι τὴν ἔφερον νὰ κλεισθῆ εἰς ἡλικίαν δεκακτώ ἐτῶν εἰς τὰ τεῖχη τοῦ μοναστηρίου. Ἦτο ἀπὸ τὸ Τουρ καὶ εἶχεν ἀντραφῆ ἐν τῇ

μονῇ τῶν Λευκῶν Δεσποινῶν· ἡ μήτηρ τῆς εἶχεν ἀποθάνει πρὸ πολλοῦ, ὁ πατὴρ τῆς εἶχε ξαναὑπανδρευθῆ, ἡ δὲ μητριά τῆς εἶχε καταστήσει ἀφόρητον τὴν ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ διαμονήν. Τότε ἐν μέρει ἐκ πείσματος, ἐν μέρει ἐκ κλίσεως, εἰσῆλθεν ὡς δόκιμος εἰς τὰς Ἀδελφὰς τῆς Ἐλπίδος.

Διὰ μέσου ὁμῶς τῶν ἐμπιστευτικῶν αὐτῶν ἐκμυστηρεύσεων καὶ τῶν εὐλαβῶν διαχύσεων τῆς μοὶ ἐφαίνετο ὅτι διέκρινα ἄριστόν τινα πόθον τῆς κοσμικῆς ἐκείνης ζωῆς τὴν ὁποῖαν μόλις εἶχε διῶδει. Ἐνίοτε ἐσιώπα, καὶ ὑπὸ τὰς πλατεῖας πτυχᾶς τοῦ μαύρου ἐπιστηθίου τῆς ἐνόμιζον ὅτι ἀνεκαλυπτοὶ κινήσειν τοῦ παρθενικοῦ στήθους τῆς εἰς ἀνεκτεναγμοῦ καταστέλλομένου. — Ἡ ἀνταλλαγὴ αὐτῆ τῶν ἐντυπώσεων, ἡ ἀμοιβαία αὐτῆ ἐμπιστοσύνη ἧτις μας ἔφερον ἀμφοτέρους νὰ διηγοῦμεθα ἀμοιβαίως τὴν ἱστορίαν τοῦ βίου μας, ἀποκαθίστων μεταξὺ ἡμῶν βαθυμυθὸν οικειότητα εὐχαρίστον. Δὲν εἰξέυρω ἀκριβῶς τί συνέβαινε ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἐγὼ ἤσθην νόμην ἐκμυθὸν λίαν συγκινοῦμενον, λίαν ταραττόμενον ὅταν μὲ ἐπλησίαζε. Διὰ τῆς τῶν βλέμματῶν μας συνητηθήσαν καὶ συνενούμενα πρὸς ἄλληλα, παρήγαγον ἐν ἐμοὶ ταραχήν, ἧτις δὲν ἔμεινε βεβηλῶς ἀπαρτήρητος. Μίαν ἐσπέραν καλίστα, μετὰ ὁμιλίαν μακρὸν οἰκείαν, ἐνῶ μία τῶν χειρῶν τῆς μοναχῆς ἐξήταξε τὰς πτυχᾶς τοῦ ἐφαπλώματός μου, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντιστῶ εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ λάβω τὴν λευκὴν καὶ ἀπαλὴν ἐκείνην χεῖρα, καὶ ἐνόμισα ὅτι ἤσθην ἑλαφρὰν θλίψιν ἀποκρινομένην εἰς τὴν ἰδικήν μου.

Τοῦτο διήρκεσε μόλις δευτερόλεπτον. Ἡ ἀδελφὴ Ἀλεξία ἀπεμακρύνθη βραδέως καὶ εἰς τὸ σκιερὸν φῶς τοῦ λυκαυγοῦς, ἐνόμισα ὅτι διέκρινα ἄριστως τὴν μελανὴν σκιά τῆς γονυπετῆ ἐνώπιον ἀγάλματος τῆς Παρθένου Ἐδέετο χαμηλοφώνως, καὶ ἤκουον τὸν γλυκὺν ψιθυρισμὸν τῶν λατινικῶν λέξεων τῶν λιτανειῶν: *Maris stella, foederis Arca, Turis eburnea*. Αὐτὸ μὲ ἐκιννοῦριζε καὶ ἐπὶ τέλους ἀπεκοιμήθη. Ἐβλέπον κατ' ὄναρ τὴν ἀδελφὴν Ἀλεξίαν καὶ, δὲν ἠξέυρω ἂν ἦτο ὄνειρον ἢ πραγματικότης, ἐπὶ στιγμὴν τινα ἐνόμισα ὅτι ἤσθην ἐπὶ τοῦ μεταπῶπου μου, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ὕπνου, μυστηριώδη θωπεῖαν, κἄτι τι ὅμοιον πρὸς τὴν ὕφουρον καὶ δειλὴν ἐντύπωσιν δύο χεῖλέων μαλακῶν...

Τῇ ἐπαύριον ὅτε ἐξύπνησα εὐτυχῆς ὅτι θὰ ἐπανίδω τὴν ἀδελφὴν Ἀλεξίαν, εἶδον εἰς τὸ προσκέφαλόν μου, ἀδελφὴν τὴν ὁποῖαν δὲν ἐγνώριζον καὶ ἡ ὁποία κατ' οὐδὲν ὁμοίαζε πρὸς τὴν θελκτικὴν νοσοκόμον μου. Τὴν ἠρώτησα ἂν αὐτὴ δὲν θὰ ἤρχετο ἐντὸς τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ μόνον ἀπάντησιν ἔλαβον μίαν κινήσειν τῆς κεφαλῆς μὲ ὀφθαλμούς ὑψωμένους πρὸς τὸν οὐρανόν,

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ Θ'.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ

Μεταξὺ τῶν παραστάντων εἰς τοὺς γάμους τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου ὑψηλῶν ξένων ἀριθμεῖται καὶ ὁ ἐκ πατρὸς πάππος αὐτοῦ βασιλεὺς τῆς Δανίας. Ὁ Χριστιανὸς Θ' ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τὴν 3/15 Νοεμβρίου 1863 διαδεχθεὶς τὸν ἀτεκνον ἀδελφόν του Φρειδερίκον Ζ'. Ἄγει νῦν τὸ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, εἶνε δ' ἔτι ζωηρὸς καὶ ἀκμαῖος. Ἐνυμφεύθη τὴν γερμανίδα πριγκίπισσαν Λουίζαν ἐξ Ἐσσης Κασσέλης, κατὰ ἐν ἔτος πρεσβυτέραν αὐτοῦ, τῷ 1842. Ἀπέκτησε δὲ πολλὰ τέκνα, τὰ ὁποῖα ἐξαιρετικῶς ἠνύνησεν ἡ τύχη. Ὁ δευτερότοκος υἱὸς αὐτοῦ Γεώργιος ἐκλήθη νὰ βασιλεύσῃ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν θρόνον, δύο δ' ἐκ τῶν θυγατέρων του ἐγενοντο σύζυγοι διαδόχων μεγάλων θρόνων, ἡ μὲν τοῦ νῦν αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας, ἡ δὲ τοῦ πριγκίπου τῆς Οὐαλλίας.

Ἀλλ' ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ ὁ βασιλεὺς Χριστιανὸς δὲν ὑπῆρξε τόσον εὐτυχῆς ὅσον ἐν τῷ ἰδιωτικῷ. Ἄμα ἀνελθὼν εἰς τὸν θρόνον ἠναγκάσθη νὰ κατέλθῃ εἰς ἀνισον ἀγῶνα πρὸς τὰ γερμανικὰ κράτη ἀμυνόμενος ὑπὲρ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ βασιλείου του. Ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου ἐξῆλθεν ἐντίμως ἠττημένος, ἀπόλεσας τὰ δουκᾶτα τοῦ Σλέσβιχ καὶ Ὀλστᾶν, ἅτινα προσήρθησαν εἰς τὴν Γερμανικὴν ἑμοσπονδίαν.

Μετὰ τὴν συμφορὰν ταύτην ὁ βασιλεὺς Χριστιανὸς ἔστρεψεν ὅλην τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω διαρρυθμίσειν τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Δανίας. Ἐξέπλησσε νέον σύνταγμα καὶ ἀναδιοργάνωσε τὸν στρατὸν καὶ τὸ ναυτικόν, ἐπώλησε δὲ εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Συμπολιτείαν μακροχρόνιας δανικᾶς κτήσεις ὧν ἡ διοίκησις ἦτο ἀσύμφορος. Εἰργάσθη δὲ πάση δυνάμει ὑπὲρ τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς προόδου τοῦ κράτους του, ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας.

Διὰ τῶν ἀκαμάτων αὐτοῦ ἐνεργειῶν ὁ βασιλεὺς Χριστιανὸς συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν σημερινὴν εὐημερίαν καὶ ἀκμὴν τοῦ Δανικοῦ ἔθνους.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓῆΝ

Ὁ διάδοχος τοῦ σουηδικοῦ θρόνου κυνηγῶν ἐσχάτως μικροῦ δεῖν ἐγένετο θύμα τῆς ἀδεξιότητος ἄλλου κυνηγοῦ, τοῦ ὁποῦ τοῦ ὄπλον ἐκπυροσφορήσαν ἐπληξῆς κατάστηθα τὸν διάδοχον. Εὐτυχῶς ἐσώθη αὐτὸς χάρις εἰς τὸν χονδρότατον κυνηγετικὸν ἐπενδύτην, ὃν ἐφόρει.

— Τόση μεγάλη εἶνε ἀπὸ τινος ἡ ἐξ Αἰγύπτου ἐξαγωγή μομιῶν, ὥστε δὲν ὑπάρχει πλέον ζήτησις. Πάντα τὰ μουσεῖα καὶ τὰ πενιχρότερα ἐπιμνησθεύθησαν τοιαύτας, ἐξέπεσε δὲ ἡ τιμὴ τῶν σήμερον εἰς βῆθμὸν ἀπίστουτον· διὰ 425 φράγκων δυναταὶ τις ν' ἀγοράσῃ μομίαν κάλλιστα διατηρουμένην καὶ ἡλικίας ὄχι νεωτέρας τῶν 5000 ἐτῶν.

ὡς ἐὰν μοὶ ἔλεγε: Δὲν ἠξέυρω τίποτε. Ἀπὸ τὴν νέαν ταύτην νοσοκόμον δὲν ἠδυνήθη ἄλλο τι νὰ λάβω ἢ ἀπαντήσεις ἀνευ σημασίας, καὶ οὐδέποτε καθ' ὅλον τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ἀναρρώσεώς μου ἡ ἀδελφὴ Ἀλεξία ἀνεφάνη ἐν τῷ θαλάμῳ μου. Ἄντ' αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἶχον καθ' ἐσπέραν τὴν ἐπίσκεψιν τῆς ἠγουμένης, ἀξιολόγου ἑκατοντοῦτιδος γυναικὸς πολὺ νοήμονος ἧτις εἶχε ζῆσει εἰς τὸν ἰσμοὺν καὶ ἡ ὁποία ταχέως μὲ συνεπάθησε...

Συνωμίλουν μετ' αὐτῆς μετ' εὐλαβοῦς ἐλευθερίας, καὶ ποτε, ὠφελοῦμενος ἀπὸ στιγμὴν τινα διαχύσεως, τὴν ἠρώτησα ἂν ἡ ἀδελφὴ Ἀλεξία εἶχεν ἀναχωρήσει καὶ διατί τόσον ἀποτόμως ἐστερήθη τὴν νοσηλείαν τῆς.

— Κύριε, μοὶ ἀπεκρίθη αἱ ἀδελφαὶ μας μὲ θεωροῦν ὡς τὴν πνευματικὴν τῶν μητέρων καὶ ὀλίγον ἀκόμη ὡς τὴν διευθύντριαν τῶν ψυχῶν τῶν. Ἡ ἀδελφὴ Ἀλεξία μοῦ ἠνοιξε τὴν καρδίαν τῆς, καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ τὴν ἀπομακρύνω... Ἐφυγε ἀπὸ τὸ Τουρ... Καλὴν νύκτα, κύριε! καλὸν ὕπνον...

Καὶ διὰ νὰ μὴ τὴν ἐρωτήσω περισσότερο μὲ ἀφῆκε. Μετὰ τινὰς ἡμέρας, ἀφοῦ ἀνέρωσκα ἐντελῶς, ἀπεφάσισα νὰ μεταβῶ εἰς τὸ σύνταγμα μου. Ἐπῆγα πρῶτον ν' ἀποχαιρέτισω τὴν ἠγουμένην καὶ νὰ τὴν εὐχαριστήσω ἐνῶ δὲ προσέκλινα ἐξερχόμενος, ἔλαβεν ἐκείνη ἀπὸ τοῦ εὐκτηρίου τῆς λεπτὸν ἀργυροῦν μεταλλίον καὶ τείνοσά μοι αὐτό:

— Ἰδοῦ, κύριε, μοὶ εἶπε, τὸ μεταλλίον αὐτὸ εὐλογήθη ὑποσχεθῆτέ μου ὅτι πάντοτε θὰ τὸ φέρετε ἐπάνω σας...

Ὑποσχεθῆν, εὐχαρίστησα πάλιν καὶ ἀνεχώρησα. Ἀφοῦ ἐξῆλθον ἐξήτασα τὸ μεταλλίον· ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν ὀψεων ἐνόμισα ὅτι διέκρινα χαρακτηριστοὺς ὁποῖους γλυφίς ἀδεξία εἶχε χαραξῆ ἐπὶ τοῦ μεταλλοῦ, καὶ μεταμειρισθεὶς φρόνως, ἀνέγνω τῶντι τὰς δύο αὐτὰς λέξεις: «Ἀδελφὴ Ἀλεξία».

Δὲν ἐπανείδον πλέον τὴν θελκτικὴν ἐκείνην ἀδελφὴν, ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἦμαι ἄπιστος, φέρω πάντοτε πιστῶς τὸ μεταλλίον τῆς.

André Theuriel

[Μετάφρασις.]

Ὁ γάμος ὁμοιάζει μὲ τὰ παράσημα: Ἐφ' ὅσον εἶνε τις ἀπαρκασηφόρητος φωνάζει κατ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τὰ φοροῦν ἅμα λάβη καὶ αὐτὸς, κρεμνᾶ τὸ παράσημόν του καὶ καμαρώνει.

*

Ὁ Θεὸς ἐπλασε τὴν γυναῖκα — ἡμεῖς ἐπλάσαμεν τὴν Κερρία. Ἡ Εὐα θὰ μᾶς ἐφαίνετο σήμερον πρότυχος, χονδροειδής, ἡλιθία. Οὐτε ὁ μικρότερος ὄφις θὰ κατεδέγετο νὰ τὴν ἀπατήσῃ· οὐτε θὰ ἐλάμβανε κανεὶς τὸν κόπον νὰ τῆς προσφέρῃ μῆλα.

— Ἐν Γενουῇ ἱερεὺς τις ἐκάλεσεν ἕτερον συνάδελφόν του εἰς μονομαχίαν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οὗτος ἐσυκοφάντει αὐτὸν διαδίδων ὅτι πρὸ τῆς ἱεροτελεστίας πίνει συκολάταν καὶ διαπράττει ἄλλας παρτυπίας. Ὁ προσβληθεὶς ἔστειλεν ὡς μάρτυράς του δύο ἄλλους ἱερεῖς. Ἄγνωστον ἂν ἐγένετο ἡ μονομαχία καὶ ὅποιον ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν.

— Ἐπωλήθη ἐσχάτως ἐν Λονδίῳ ἀντὶ 1500 φράγκων δέσημ παιγνιοχάρτων μοναδικῆ εἰς τὸ εἶδος τῆς. Τὰ παιγνιοχάρτα ταῦτα ἐφιλοτεχνήθησαν τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ περιέχουσι σχεδιάσματα καὶ εἰκόνας ἀναφερομένας εἰς τοὺς χρόνους τῆς βασιλείας τῆς Ἀγγλίας Ἄννης. Ἡ δάμα κουπα εἶνε αὐτὴ ἡ Ἄννα, ὁ δὲ ῥήγας κουπα εἶνε ὁ πρίγκηψ Γεώργιος τῆς Δανίας ἡ δάμα καρρῶ εἶνε ἡ βασίλισσα τῆς Δανίας ἡ δάμα σπαθὶ εἶνε ἡ πριγκήπισσα τῆς Πρωσίας, καὶ ἡ δάμα μπαστοῦνι ἡ πριγκήπισσα Ἄννα τῆς Ρωσίας.

— Ὑποδηματοποιὸς τις ἐν Γοττίγγῃ εὖρε παράδοξον ἐνθύμημα τοῦ ποιητοῦ Χάινε ἐν τῷ οἴκῳ του· τὸ ἐνθύμημα τοῦτο εἶνε αὐτόγραφος ὑπογραφή τοῦ μεγάλου ποιητοῦ κεχαραγμένη... ἐπὶ μιᾶς ὑέλου παλαιοῦ παραθύρου ἐν ἔτει 1820. Ὁ φιλόμουσος ὑποδηματοποιὸς ἀπέσπασε τὸ εὐθρυστον αὐτόγραφον καὶ ἐδώρησε τοῦτο εἰς τὸ μουσεῖον τῆς πόλεως.

— Εἰς τὸν ὄμιλον τῶν ἐστεμμένων συγγραφέων προστίθενται δύο ἔτι: Ὁ Σάγης τῆς Περσίας δημοσιεύων τὰς ἐντυπώσεις του ἐκ τοῦ εἰς Εὐρώπην ταξιδίου, καὶ ὁ πρόην βασιλεὺς τῆς Σερβίας Μιλάνος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Κόμης τοῦ Τακόβα» ἐκδίδων εἰς τρεῖς τόμους γαλλιστὶ τὰς ἰδικὰς του ἐντυπώσεις ἐκ τῆς διὰ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἱερσόλυμα ἐκδρομῆς του.

— Κατὰ δημοσιευθεῖσαν σημείωσιν τῶν εἰσπράξεων τοῦ ἐν Νέα Ὑόρκῃ γερμανικοῦ μελοδράματος κατὰ τὴν θεατρικὴν περίοδον 1888—89 αἱ μᾶλλον προσδοφόροι παραστάσεις ὑπῆρξαν αἱ τῶν βαγνερειῶν ἔργων, ὑπὲρ πάσας δὲ αἱ τοῦ «Χρυσοῦ τοῦ Ῥήνου» ἑννεα θεατρικαὶ ἐσπερίδες, εἰς ὧν εἰσπράχθησαν 31 χιλ. δολλάρια.

— Ἰδρυθὴ ἐν Λονδίῳ μετοχικὴ Ἑταιρία σκοπὸν ἔχουσα ν' ἀποκτήσῃ τὸ μονοπώλιον τοῦ ἄρτου. Πρὸς τοῦτο δὲ διαπραγματεύεται τὴν ἀγορὰν 277 ἀρτοποιεῖων. Ἀλλὰ τὰ κεφάλαιά της εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε καὶ μετὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ἀρτοποιεῖων τούτων διαθέτει τόσα ὅσα ἀρκοῦσι πρὸς λειτουργίαν αὐτῶν.

— Ἡ Ἐφημερίς τοῦ Πεκίνου ἐγκαιρῶς ἐπι τῇ χιλιετηρίῳ ἡλικίας της, ἦν συνεπλήρωσεν ἐσχάτως, ἀναγράφει πρὸς ἴδιαν τῆς τιμῆν ὅτι ἐκ τῶν κατὰ καιροῦ συντακτῶν τῆς 1900 ἔχουσιν ἀποκεφαλίσθῃ.

— Εἰς ξυλόστρωτον ὁδὸν τῶν Παρισίων συνέβη ἐσχάτως τὸ ἐξῆς παράδοξον φαινόμενον· μόλις ἔφθανον αἱ ἄμαξαι εἰς τι σημεῖον οἱ ἵπποι ἀνετινάσσοντα, ἀρηνιάζον. Μικροῦ δεῖν συνέβησαν καὶ δυστυχήματα καὶ ἡ ἀστυνομία διέκοψε τὴν κυκλοφορίαν. Γενομένης δ' ἐπιτοπίου ἐρεῦνης εὐρέθη ὅτι οἱ ἵπποι ἠλεκτρίζοντο πατοῦντες ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ ξύλου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχεν ἐκκενωθῆ ῥεῦμα ἠλεκτρικὸν ἐξ ἀποκοπέντος σύρματος ἠλεκτρικοῦ φανοῦ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΔΩΔΕΚΑ ΕΤΩΝ ΥΠΝΟΣ

Ἐν κωμοπόλει τινὶ τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας ἀγρονόμος ὀνόματι Ἐρμαν Ἄρμς κοιμᾶται μέχρι σήμερον σχεδὸν ἀδιακόπως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1877. Ἄλλοτε ἔπαθεν ἐκ πυρετῶν, μόλις δ' ἀναρρώσας ὑπέκυψεν εἰς ὑπνον τριῶν ἐτῶν. Ἐξύπνησε μίαν πρῶταν πολὺ καλὰ καὶ μετέβη εἰς τὸν θορισμόν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνύσταξε πάλιν καὶ ἐκοιμήθη ἄλλα τρία ἔτη. Ἐξυπνᾷ ἐκ νέου ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, εἶτα δὲ πίπτει πάλιν εἰς τὸν βαθὺν καὶ ἀτελεύτητον αὐτὸν ὑπνον, ὅστις διακόπτεται μόνον ἐπὶ τινὰς στιγμὰς καθ' ἑκάστην. Οἱ ἰατροὶ ἐδοκίμασαν πᾶν εἶδος φαρμάκου, κινίνην, στρουγγίνην — ἀλλ' εἰς μάτην. Οἱ δύο υἱοὶ τοῦ κοιμωμένου βλέποντες παρατεινομένην ἐπὶ ἔτη τὴν θλιβεράν αὐτὴν κατάστασιν τοῦ πατρὸς ἀπηγγονίσθησαν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον. Ἀλλ' αἱ σωματικαὶ καὶ πνευματικαὶ δυνάμεις τοῦ πάσχοντος ἔχουσιν ἐξασθενήσῃ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οὐδὲ ἠνῶθησε τῶν δύο υἱῶν τοῦ τὴν ἐξαράνισιν. Κεῖται ὡς πτώμα ἐπὶ τῆς στρωμνῆς καὶ παρ' αὐτῷ ἀγρυπνεῖ ἡ ταλαιπωρὸς σύζυγος μὴ καταλείπουσα οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τὸ προσκεφάλαιόν του.

ΕΛΩ Κ' ΕΚΕΙ

Ἱπηρετικὴ δικαιολογία.

Ἡ κυρία: Εὐλογημένη Κατερίνα, δὲν σου φθάνει ἕνα κερί γιὰ νὰ πλέξης τὴν κάλτσα σου παρὰ κατὰ δύο; ...

Ἡ ὑπηρετρία: Δὲν καίω δύο, κυρία ἕνα ἦτον καὶ τῶκοφα ἔς τὴ μέση.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ἡ χώνευσις παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ.

Πόσον ἐσφαλμένοι γινώμα ἐπικρατοῦσι παρὰ τοῖς πολλοῖς περὶ τῶν διαφόρων τροφίμων καὶ τῆς ευκόλου ἢ δυσκόλου χωνεύσεως αὐτῶν ἀποδεικνύει ἡ ἐξῆς σημείωσις γενομένη ὑπὸ διακεκριμένου γάλλου ἐπιστήμονος ἐπὶ τῇ βίβῃ μακρῶν καὶ ἀσφαλῶν παρατηρήσεων καὶ ὀρίζουσα πόσον χρόνον μένει ἑκάστη τῶν πρὸς τροφήν χρησίμων ὕλων ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ στομάχῳ:

Ἡ ὄρυζα 1 ὥραν, οἱ πλείστοι τῶν ἰχθύων 1 1/2 ὥραν, τὸ βραστὸν γάλα καὶ τὰ ὠμά αὐγά 2 ὥρας, τὰ τηγανητὰ αὐγά καὶ τὸ ἄβραστον γάλα 2 ὥρας καὶ 45', τὰ βραστὰ αὐγά 3 ὥρας, ὁ ἄρτος, τὸ βόειον κρέας ψητόν, ὁ τυρὸς 3 1/2 ὥρας, πουλαρικά βραστὰ 3 1/2 ὥρας καὶ ψητὰ 4 ὥρας, τὸ βόειον πάχος 5 ὥρας καὶ 40'. Ὅλων δὲ τούτων ταχύτερον χωνεύουσι τὰ διάφορα ὄσπρια. Οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοὶ δὲν εἶνε οἱ αὐτοὶ διὰ πάντα ἀνθρώπον ὀρίζουσι μόνον τὸν μέσον ὄρον, ποικίλλουσι δὲ ὀλίγον κατὰ κράσεις, ὥρας τοῦ ἔτους καὶ ἄλλας περιστάσεις ἐσωτερικὰς ἢ ἐξωτερικὰς. Ἀλλ' ἡ ἀναλογία μὲνει πάντοτε ἡ αὐτή.